

Espoon suomenkielinen varhaiskasvatus

Toimintakertomus 2024

Sisällys

Varhaiskasvatuksen johtajan kiitokset vuodesta 2024.....	4
1 Varhaiskasvatuksen hallinto ja johtaminen	5
1.1 Kasvun ja oppimisen lautakunta	6
1.2 Varhaiskasvatuksen palveluohjaus.....	7
1.3 Viestintä	8
2 Varhaiskasvatuksen toimintaympäristö, tunnusluvut ja talous.....	9
2.1 Tunnusluvut.....	9
2.2 Tavoitteet	12
2.3 Talous	15
3 Kunnallinen varhaiskasvatus	19
3.1 Päiväkodit, ryhmäperhepäiväkodit ja perhepäivähoito	20
3.2 Avoin varhaiskasvatus.....	20
3.3 Siivous, kiinteistöhuolto ja ateriapalvelut	21
3.4 Asiakasmaksut	21
4 Yksityinen varhaiskasvatus	22
4.1 Yksityisen varhaiskasvatuksen ohjaus, neuvonta ja valvonta	23
4.2 Varhaiskasvatuksen palveluseteli.....	24
4.3 Yksityisen hoidon tuki ja Espoo-lisä.....	25
4.4 Ostopalveluna hankittu varhaiskasvatus.....	25
4.5 Starttiraha-avustus yksityisille palveluntuottajille	25
5 Lasten kotihoidon tuki ja Espoo-lisä.....	26
6 Esiopetus ja valmistava opetus	26
6.1 Esiopetuksen opiskeluhoolto	27
7 Henkilöstö	27
7.1 Työhyvinvointi, työsuojelu ja työturvallisuus	28
7.2 Osaamisen kehittäminen	34
7.3 Henkilöstön saatavuus ja rekrytointimarkkinointi	35
8 Pedagoginen toiminta ja yhteistyö	37
8.1 Varhaiskasvatussuunnitelmat.....	37
8.2 Lapsen tuki.....	37
8.3 Kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoinen varhaiskasvatus	39
8.4 Kaksikielinen varhaiskasvatus.....	40
8.5 Digipedagogiikka	40
8.6 Kestävän kehityksen kasvatus	41
8.7 Varhaiskasvatuksen ja kulttuurin yhteistyö	42
8.8 Kansainvälinen toiminta	42
9 Kehittäminen	43

9.1	Asiakastieto- ja toiminnanohjausjärjestelmä eVaka	44
9.2	Varhaiskasvatuksen kehittämishankkeet ja niiden rahoitus	45
10	Seuranta ja arviointi.....	46
10.1	Asiakaspalautteet.....	47
10.2	Epäkohtailmoitukset	47
10.3	Varhaiskasvatuksen arviointikyselyt asiakkaille ja henkilökunnalle	47
10.4	Pääkaupunkiseudun asiakaskysely	49
10.5	Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus 2024	49
10.6	Lasten tapaturmat ja karkaamiset.....	51
11	Liitteet	53
	Liite 1: Lasten yksityisen hoidon tuki.	53
	Liite 2: Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön tulostavoitteiden toteutumisen seuranta.....	55
	Liite 3: Lasten varhaiskasvatuksen ja kotihoidon tuen kattavuus, joulukuu 2024.	60

Varhaiskasvatuksen johtajan kiitokset vuodesta 2024

Lämmin kiitos varhaiskasvatuksen henkilöstölle, lapsille ja lasten huoltajille sekä yhteistyökumppaneille hyvin tehdystä työstä ja yhteistyöstä vuoden 2024 aikana.

Virpi Mattila

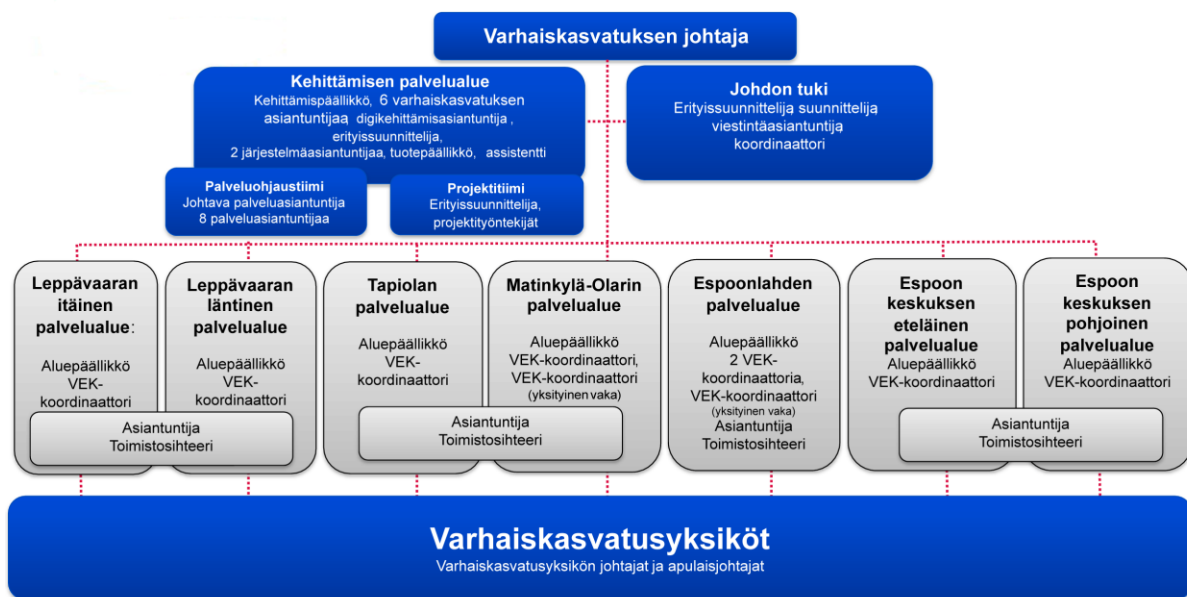
Varhaiskasvatuksen johtaja

1 Varhaiskasvatuksen hallinto ja johtaminen

Espoon suomenkielistä varhaiskasvatusta johtaa varhaiskasvatuksen johtaja Virpi Mattila.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen organisaatio koostuu seitsemästä alueellisesta palvelualueesta: Espoon keskus eteläinen, Espoon keskus pohjoinen, Espoonlahti, Leppävaara itäinen, Leppävaara läntinen, Matinkylä-Olari ja Tapiola. Näitä palvelualueita johtavat varhaiskasvatuksen aluepäälliköt.

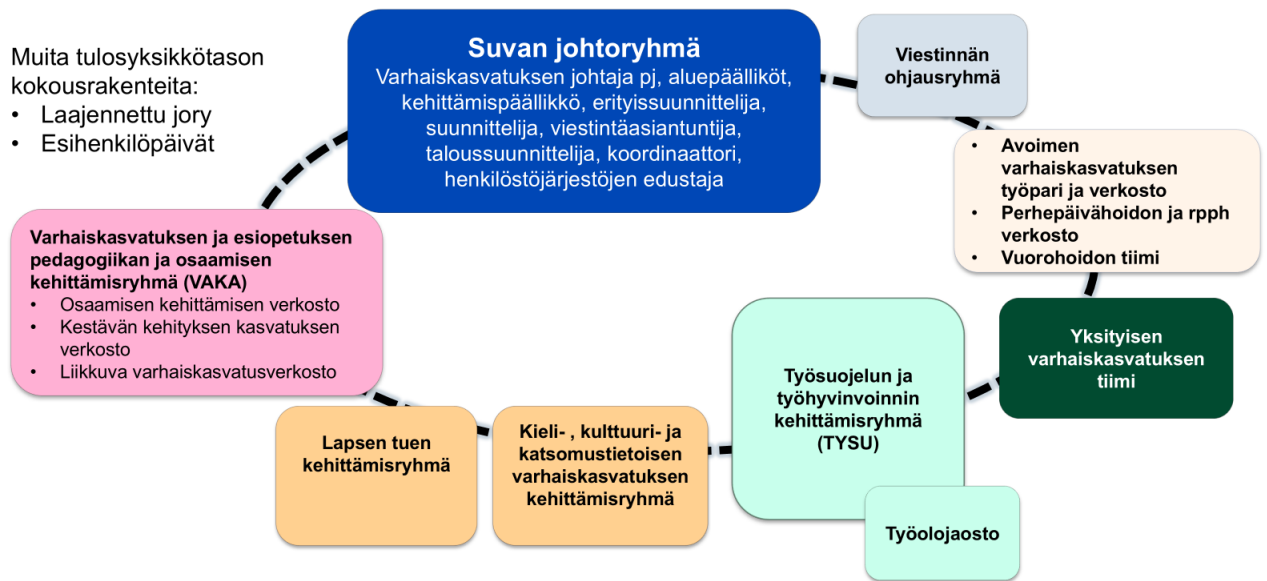
Lisäksi suomenkielisellä varhaiskasvatuksella on kehittämisen palvelualue, jonka yhteydessä toimii palveluohjauksen tiimi sekä yksityisen varhaiskasvatuksen ohjaus ja valvonta. Varhaiskasvatuksen johtajan alaisuudessa työskentelee myös johdon tuen henkilökuntaa.

Kuva 1. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtaminen ja organisaatio vuonna 2024.

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on sovittu yhtenäisistä päätöksenteon ja johtamisen kokourakenteista sekä yhteisen työohjelman ylläpidosta. Näillä varmistetaan keskeisten yhteisten asioiden käsittely kaikilla palvelualueilla ja varhaiskasvatustyksiköissä. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtoryhmä kokoontuu pääsääntöisesti viikoittain. Palvelualueiden ns. laajennetut johtoryhmät kokoontuvat kahden viikon välein samanaikaisesti kaikilla palvelualueilla.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtamista toteutetaan myös matriisirakenteessa, jossa johtamisen tukena asioita valmistellaan ja toimeenpannaan erilaisten pysyvien ryhmien ja verkostojen kautta. Tällä rakenteella varmistetaan, että kaikkia keskeisiä asioita valmistellaan ennen päätöksentekoa ja toimeenpanoa. Voit lukea kehittämistyöstä ja sen rakenteista lisää luvusta Kehittäminen.

Kuva 2. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosyksikkötason johtamisen ja kehittämisen rakenteet vuonna 2024.

1.1 Kasvun ja oppimisen lautakunta

Kasvun ja oppimisen lautakunta päättää suomenkielistä varhaiskasvatusta ja esiopetusta, suomenkielistä perusopetusta sekä koululaisten aamu- ja iltapäivähoitoa, lukiokoulutusta sekä nuorisopalveluja koskevista asioista. Lautakunnan tehtävät ja ratkaisuvallta määrätään Espoon kaupungin hallintosäännössä.

Kasvun ja oppimisen lautakunta kokoontui vuoden 2024 aikana 20 kertaa: 17.01.2024, 30.01.2024, 07.02.2024, 12.02.2024, 14.02.2024, 06.03.2024, 26.03.2024, 10.04.2024, 17.04.2024, 07.05.2024, 22.05.2024, 12.06.2024, 21.08.2024, 11.09.2024, 25.09.2024, 02.10.2024, 30.10.2024, 13.11.2024, 27.11.2024 ja 11.12.2024.

Pykälää lautakunta käsitteli yhteensä 234. Varhaiskasvatusta koskevia oikaisuvaatimuksia käsiteltiin yhteensä viisi, joista varhaiskasvatusmaksuja koskevia oli neljä ja varhaiskasvatuspaikkoja koskevia yksi kappale.

Taulukko 1. Kasvun ja oppimisen lautakunnan jäsenet ja varajäsenet.

Kasvun ja oppimisen lautakunnan jäsenet ja varajäsenet (merkitty tähdellä*)	
Marika Räf, Kok., puheenjohtaja	Kari Kuusisto, Kok.*
Noora Koponen, Vihr., varapuheenjohtaja	Anja Markkanen, Vihr.*
Vanessa Kurri, Kok.	Mikael Sorvanto, Kok.*
Ira Hietanen-Tanskanen, Kok.	Sini Juuti, Kok.*
Joel Vanhanen, Kok.	Jussi Koskinen, Kok.*
Eero Kling, Kok.	Upi Talsi, Kok.*

Kasvun ja oppimisen lautakunnan jäsenet ja varajäsenet (merkitty tähdellä*)	
Jenni Koski, Vihr.	Jaana Ailus, Vihr.*
Tony Hagerlund, Vihr.	Oscar Smith, Vihr.*
Martti Hellström, SDP	Jukka Kivimäki, SDP*
Heini Saikkonen, SDP	Kristiina Myller, SDP*
Jiri Keronen, PerusS	Jaana Valle, PerusS*
Anne Ahlefeldt, Rkp.	Tiina Kujala, Rkp.*
Mika-Erik Walls, Vas.	Niina Jurva, Vas.*
Maria Guzenina, SDP, kaupunginhallituksen edustaja	Juri Aaltonen, SDP, kaupunginhallituksen varaedustaja*
Olli Tiihonen, Nuorisovaltuuston edustaja	Kaisa Pohjanmaa, Nuorisovaltuuston varaedustaja*

1.2 Varhaiskasvatuksen palveluohjaus

Varhaiskasvatuksen palveluohjauksen kymmenvuotista toimintaa juhlistettiin elokuussa 2024.

Varhaiskasvatuksen palveluohjaustiimi neuvoo ja ohjaa huoltajia kaikissa kunnallisiin, yksityisiin ja palvelusetelillä tuotettuihin varhaiskasvatuspalveluihin sekä lastenhoidon tukiin liittyvissä asioissa erityisesti hakuvaiheessa.

Varhaiskasvatuksen palveluohjaustiimi vastaa suomenkielisen varhaiskasvatuksen varhaiskasvatus, esiopetus- ja kerhohakemusten käsittelystä ja päätöksenteosta sekä palvelusetelipäiväkotien hakemusprosessista. Palveluasiantuntijat käyttävät hakemusten käsittelyssä ja päätöksenteossa eVaka-järjestelmää, jonka kehittämisessä palveluohjaus on omalta osaltaan ollut mukana. Järjestelmä mahdollistaa asiakkaalle entistä helpomman ja dokumentoidumman asiointi- ja palveluprosessin. Kehittämistyö jatkuu edelleen.

Vuoden 2024 aikana varhaiskasvatuksen palveluasiantuntijat tekivät yhteensä noin 10 100 päätöstä, esiopetus, varhaiskasvatus- ja kerhohakemuksiin. Alle kolmevuotiaiden lasten hakijamäärän kasvu toi haasteita varhaiskasvatuspaikkojen osoittamiseen varhaiskasvatuspaikkojen riittävyyden näkökulmasta.

Espoon kasvava kansainvälisyys on näkynyt palveluohjauksessa englannin kielen käytön lisääntymisenä sekä lisääntyneenä ohjauksen tarpeena ja asiakasviestinnän kasvuna varhaiskasvatukseen haettaessa.

Palveluohjaustiimi on myös osaltaan ollut mukana varhaiskasvatuspalveluihin hakemiseen liittyvien prosessien ja asiakasviestinnän kehittämisessä. Tiimissä tehdään tiivistä yhteistyötä varhaiskasvatuksen aluepäälliköiden, yksiköiden johtajien ja varhaiskasvatuksen asiantuntijoiden sekä Espoon kaupungin muiden asiointipalvelujen ja asiointipalveluverkoston kanssa.

Palveluohjaus tiedottaa varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen hakemiseen liittyvistä asioista pääsääntöisesti Espoon varhaiskasvatuksen verkkosivuilla ja sosiaalisen median kanavilla, tarvittaessa myös kaupunkitason somekanavilla.

Palveluohjausta on mahdollista saada suomeksi ja englanniksi puhelinpalveluna, eVaka-viestinä, sähköpostitse ja chatin kautta. Vuoden 2024 aikana palveluohjauksessa vastattiin kuukausittain keskimäärin 500 asiakaspuheluun. Viestintä eVaka-järjestelmässä on kasvanut voimakkaasti vuoden 2024 aikana, kuukausittain viestitään noin 800–2 000 viestiä järjestelmässä. Järjestelmässä tapahtuva viestintä on vähentänyt saapuvien asiakaspuheluiden määrää, toisaalta muu viestinnän määrä on kasvanut.

Keskitetty palveluohjaus on kymmenvuotisen toimintansa aikana kehittänyt erityisesti asiakaspalvelun laatua. Vuoden 2024 aikana on kouluttauduttu muun muassa asiakasviestintään, palvelulupaukseen ja palvelukonseptointiin liittyen.

Palveluohjaus tekee tiivistä yhteistyötä vieraskielisille espoolaisille suunnatun Hello Espoo - infon ja Koto Espoo -tiimin kanssa. Yhteistyötä tehtiin asioissa, jotka liittyivät varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen hakemiseen sekä varhaiskasvatuksen palveluihin ohjaamiseen. Yhteistyötä kehitettiin maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden oikea-aikaisen ja tarkoituksenmukaisen palveluohjauksen ja toimivien palvelumuotojen löytämiseksi. Asiakkaat saivat myös kasvokkaista palveluohjausta ja neuvontaa palveluasiantuntijalta Hello Espoo -infossa ja Koto Espoon asiakaspalveluissa

Palveluohjaustiimin lisäksi asiakasohjausta tehdään myös kaikissa varhaiskasvatuksen toimipisteissä ja laajemminkin Espoon kaupungin asiointipisteissä.

1.3 Viestintä

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikössä työskentelee yksi viestintäasiantuntija, joka tekee yhteistyötä toimialan muiden viestijöiden kanssa. Lisäksi viestintä on osa jokaisen tulosityksikössä työskentelevän työtä. Viestintäasiantuntija tarjoaa viestinnällistä tukea tulosityksikön johdolle. Hän myös tukee tarvittaessa tulosityksikön asiantuntijoita, varhaiskasvatusyksiköiden johtajia ja asukaspuistojen työntekijöitä viestimään omasta työstään.

Vuonna 2024 varhaiskasvatuksen viestinnässä keskityttiin edelleen ulkoisen viestinnän selkeyden ja ymmärrettävyyden parantamiseen ja henkilöstön osaamisen kehittämiseen.

Vuoden 2023 lopussa julkaistiin varhaiskasvatuksen uusien verkkosivujen ensimmäinen vaihe. Uudistus jatkui vuonna 2024.

Vuoden 2024 aikana uudistettiin vähitellen myös sellaisia verkkosisältöjä, joita ei ole ollut mahdollista ottaa mukaan uudistuksen ensimmäiseen vaiheeseen. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen palveluntuottajille julkaistiin omat sivut, joihin on kerätty yksityisen varhaiskasvatuksen järjestämiseen liittyvää tietoa. Lisäksi esiopetuksen sivuja uudistettiin ja tekstejä päivitettiin, ja myös varhaiskasvatuksen verkkosivuille tuotettiin täysin uusia sisältöjä.

Vuoden 2024 aikana varhaiskasvatuksen verkkosivuilla julkaistiin yhteensä 33 varhaiskasvatukseen liittyvää uutista (vuonna 2023; 32 kpl).

Huoltajaviestinnässä eVaka oli keskeisessä roolissa. Vuoden aikana lähetettiin yhteensä 41 huoltajatiedotetta eVakan kautta (vuonna 2023; 33 kpl). Näistä 13 oli sisäisten (mm. Ruokapalvelut, konsernihallinto) ja ulkoisten yhteistyökumppanien (lähinnä LUVN) pyynnöstä välitetyjä tiedotteita. Lisäksi varhaiskasvatusyksiköt ovat lähettäneet omia tiedotteitaan huoltajille eVakassa.

eVakan lisäksi huoltajille suunnatussa viestinnässä hyödynnettiin varhaiskasvatustyöyksiköiden ilmoitustauluille ja oviin ja jaettavia tiedotteita. Esiopetushausta ja 5-vuotiaiden maksuttomasta varhaiskasvatuksesta tiedotettiin myös koteihin lähetetyllä esitteellä sekä muissa kaupungin kanavissa.

Espoon varhaiskasvatuksen Facebook-sivua (3 212 seuraajaa) ja Instagram-tiliä (1 220 seuraajaa) hyödynnettiin ahkerasti viestinnässä. Lisäksi käytettiin viestinnässä tarpeen mukaan Kasvun ja oppimisen toimialan Threads- ja IG-tiliä sekä kaupungin somekanavia. Käytössä oli myös maksettu markkinointi sosiaalisen median tileillä. Yhteisten sometilien lisäksi osalla varhaiskasvatustyöyksiköistä on käytössään myös omia somekanavia, joilla yksiköt jakavat päivityksiä arjesta omassa yksikössään.

Vuoden 2024 aikana järjestettiin asukaspuistoille verkkosivujen julkaisujärjestelmän koulutusta sekä somen saavutettavuuskoulutusta. Viestintäasiantuntija koulutti ja tuki myös varhaiskasvatuksen hallinnon asiantuntijoita, yksiköiden johtajia, varajohtajia ja apulaisjohtajia tekemään omaan työhönsä liittyvää viestintää. Viestinnän koulutuksia järjestettiin henkilöstölle vuoden aikana 13 kappaletta ja niihin osallistui yhteensä 142 henkilöä.

Mediatiedotteita lähetettiin STTinfon kautta vuoden aikana yksi ja se koski varhaiskasvatuksen eVaka-järjestelmän saamaa Open World Hero –palkintoa.

Tämän lisäksi kaikista kasvun ja oppimisen lautakunnan kokousten keskeisistä päätöksistä julkaistiin tiedotteet, jotka jaettiin mediatiedotejärjestelmän kautta. Nämä tiedotteet laadittiin kasvun ja oppimisen toimialan viestintäasiantuntijoiden kanssa yhteistyönä.

2 Varhaiskasvatuksen toimintaympäristö, tunnusluvut ja talous

Espoossa tavoitteena on, että varhaiskasvatus on laadukasta ja varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousee. Varhaiskasvatusta järjestetään perheen toivomassa laajuudessa kaikille espoolaislapsille.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tehtävänä on tarjota ja kehittää varhaiskasvatustyöyksiköiden lasten ja heidän perheidensä tarpeiden mukaisia, monimuotoisia ja laadukkaita varhaiskasvatustilaisuuksia. Varhaiskasvatustilaisuudet sisältävät varhaiskasvatuksen, viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen (20 viikkotuntia), esiopetuksen, esiopetusikäisten lasten valmistavan opetuksen, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen, palvelusetelin sekä avoimen varhaiskasvatuksen.

Varhaiskasvatustilaisuuksien keskeisin tavoite on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia sekä tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista. Lapsia ja vanhempia kuullaan varhaiskasvatuksen järjestämisessä ja kehittämisessä.

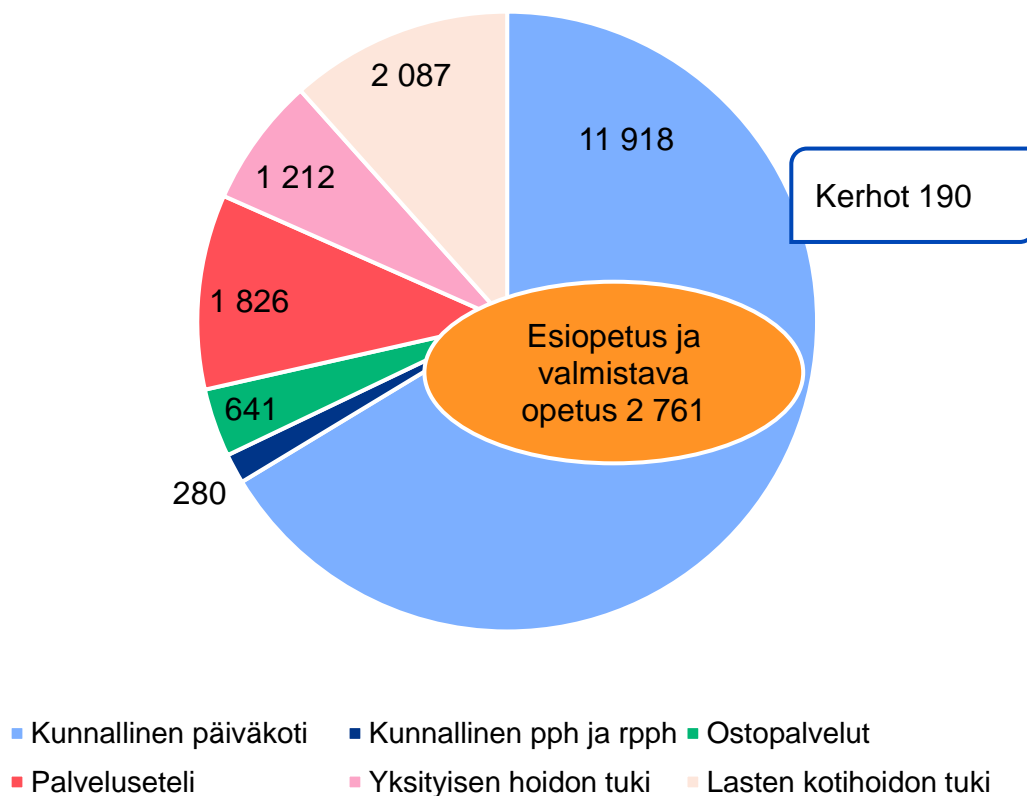
Varhaiskasvatustilaisuuksien mukaan vanhemmat voivat valita alle kouluikäiselle lapselleen kunnan järjestämän varhaiskasvatustilaispaikan tai järjestää lapsen varhaiskasvatuksen yksityisen hoidon tuella tai palvelusetelillä.

2.1 Tunnusluvut

Joulukuun 2024 väestön ennakkotiedon mukaan Espoon 1–6-vuotiaiden suomen-, ruotsin- ja muun kielisten lasten määrä on kasvanut noin 120 lapsella vuodesta 2023. Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on tässä ikäryhmässä 84,5 prosenttia. Vuonna 2023 vastaava luku oli 84,3 prosenttia. Tarkempi kieliryhmittäinen väestötieto saadaan keväällä 2025.

Suomenkieliseen varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen osallistui vuoden 2024 aikana keskimäärin 16 055 lasta. Kunnallisissa päiväkodeissa keskimääräinen lasten määrä oli ennakoitun mukainen noin 11 950, mutta lasten määrä on painottunut arvioitua enemmän alle 3-vuotiisiin (noin 70 alle 3-vuotiasta lasta arvioitua enemmän).

Kuvassa 3 on lasten määrä eri palveluissa vuoden 2024 lopussa. Kunnallisissa päiväkodeissa oli 11 918 lasta ja perhepäivähoidossa yhteensä 280 lasta. Ostopalvelupäiväkodeissa lapsia oli 641 ja palvelusetelillä 1 826. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen järjestämässä esiopetuksessa ja valmistavassa opetuksessa oli 2 761 lasta. Avoimen varhaiskasvatuksen kerhotoimintaan osallistui 190 lasta.

Kuva 3. Lasten määrä varhaiskasvatuksen eri muodoissa joulukuussa 2024.

Yksityisen hoidon tuella oli 1 212 lasta. Heistä 93 prosenttia oli yksityisessä päiväkodissa. Loput olivat yksityisessä perhepäivähoidossa tai perhe oli palkannut lapselleen hoitajan kotiin. Kotihoidon tuella oli 2 087 lasta.

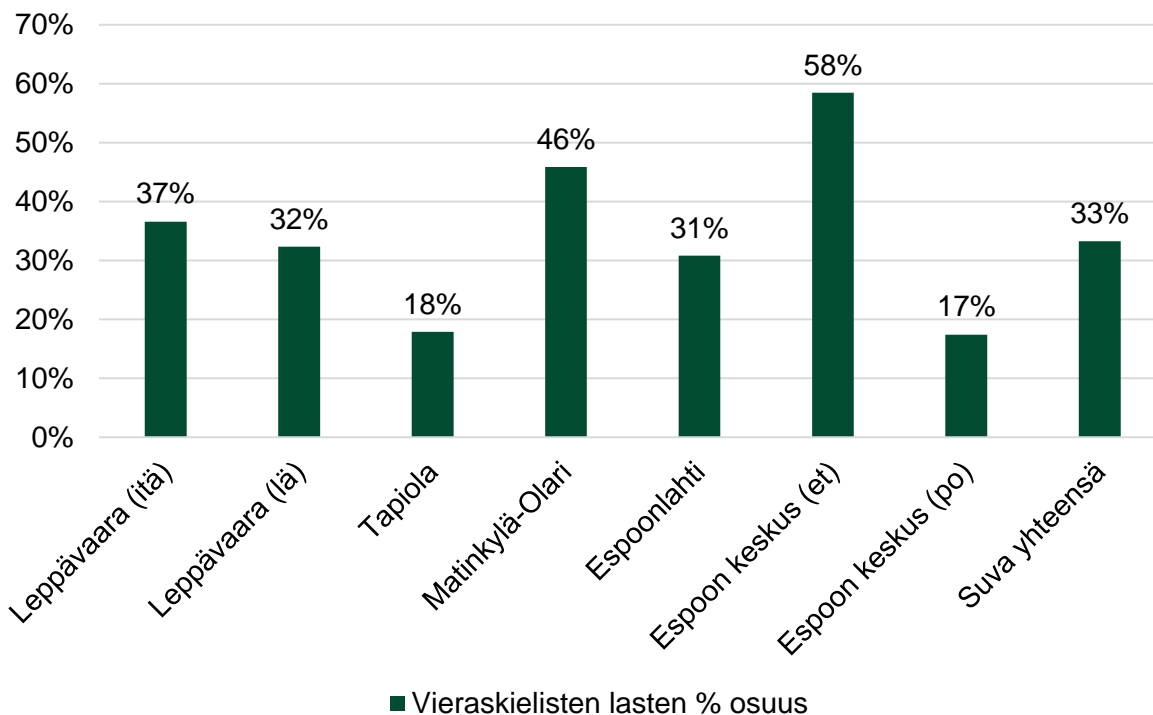
Taulukko 2. Varhaiskasvatuksen palveluverkko 31.12.2024.

		Palvelualue							
		Leppävaara itäinen	Leppävaara läntinen	Tapiola	Matinkylä-Olari	Espoonlahti	Espoon keskus eteläinen	Espoon keskus pohjoinen	ESPOO
Kunnallinen varhaiskasvatus	Päiväkodit	21	21	21	23	27	18	17	148
	joista esiopetuksen järjestämisspaikkoja	12	11	12	15	14	10	4	78
	Ryhmäperhepäiväkodit	3	5	2	1	4	3	6	24
	Perhepäivähoitajat	0	1	0	0	4	0	7	12
	Suvan toteuttama esiopetus ja siihen liittyvä varhaiskasvatus koulujen tiloissa, koulujen määrä	1	2	5	0	4	3	8	23
	Suvan toteuttama koulujen järjestämään esiopetukseen liittyvä varhaiskasvatus koulujen tiloissa, koulujen määrä	3	1	1	0	3	0	0	8
	Asukaspuistot	2	2	2	2	4	1	3	16
	Kerhot	4	2	1	5	2	3	4	21
Yksityinen varhaiskasvatus	Päiväkodit, ostopalvelu	2	2	7	7	3	0	4	25
	joista esiopetuksen järjestämisspaikkoja	1	1	2	3	0	0	1	8
	Varhaiskasvatuksen palveluseteli	3	2	6	6	6	3	5	31
	joista esiopetuksen järjestämisspaikkoja	1	1	4	2	3	1	2	14
	Päiväkodit, yksityisen hoidon tuki	5	6	3	13	4	2	1	34
	joista esiopetuksen järjestämisspaikkoja	1	2	1	5	0	1	1	11
	Ryhmäperhepäiväkodit, yksityisen hoidon tuki	1	0	0	1	0	0	0	2
	Perhepäivähoitajat, yksityisen hoidon tuki	3	5	1	1	4	1	6	21

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa olevat lapset puhuivat yli 90 eri kieltä. Yleisimmät kielet suomen ja ruotsin jälkeen olivat venäjä, arabia, englanti, albania ja somali.

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevista lapsista vieraskielisten lasten osuus oli 33 prosenttia. Tässä on huomioitu päiväkodeissa, perhepäivähoidossa, ryhmäperhepäivähoidossa ja kerhoissa olevat lapset. Osuus on kasvanut edelleen vuodesta 2023 (vuonna 2023 noin 32 %) ja muutos on samansuuntainen kaikilla palvelualueilla, pois lukien Tapiola ja pohjoinen Espoon keskus, joissa osuus on hiukan laskenut. Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa osuus oli palvelualueitasolla suurin Espoon keskuksen eteläisellä palvelualueella (58 %) ja pienin Tapiolassa (18 %) ja Espoon keskuksen pohjoisella palvelualueella (17 %).

Yksityisistä varhaiskasvatuspalveluista vieraskielisten osuus oli suurin palvelusetelivarhaiskasvatuksessa (32 %). Osuus on pysynyt melko samalla tasolla edellisestä vuodesta (2023: 30 %).

Kuva 4. Vieraskielisten lasten osuus (%) palvelualueittain kunnallisen (päiväkodit, ryhmäperhepäiväkodit, perhepäivähoito ja kerhot) varhaiskasvatuksen lapsista joulukuussa 2024.

2.2 Tavoitteet

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tavoitteet ja tulostavoitteet pohjautuvat Espoon kaupungin sekä kasvun ja oppimisen toimialan tavoitteisiin. Ne edistävät suomenkielisen varhaiskasvatuksen tuloksikön osalta yhteisen KOTO-tarinan toteutumista.

Tavoitteet on kuvattu lyhyesti alla. Toteutumisen seurantamittarit sekä arviointi ovat kokonaisuudessaan liitteessä 2.

Tiivistäen voidaan todeta, että suuri osa tavoitteista saavutettiin, vaikka poikkeamiakin mahtui mukaan. Esimerkiksi osallistumisaste on tavoitteen mukaisesti kasvanut vuoden aikana ja palvelusetelimallia on kehitetty. Sekä palvelusetelipäiväkotien että niissä varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä on kasvanut.

Tavoitteiden saavuttamisessa esiintyi myös poikkeamia, esimerkiksi toimintakatteessa, joka ylittyi alkuperäiseen talousarvioon nähden.

Taulukko 3. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulostavoitteet 2024.

Tulostavoitteet	Mittarit
Espoolaiset lapset osallistuvat laadukkaaseen varhaiskasvatukseen.	<p>Huoltajien tyytyväisyys lapsen varhaiskasvatuspaikkaan ja hänen saamaansa varhaiskasvatukseen</p> <p>Henkilöstön tyytyväisyys onnistumisestaan pedagogisessa työssä ja toiminnassa</p> <p>Johtajien arvio pedagogisen toiminnan onnistumisesta</p> <p>Osallistumisaste koko Espoo</p>
Varhaiskasvatus toteuttaa kotouttamista tuloksellisesti	<p>Vieraskielisten lasten osallistumisaste varhaiskasvatukseen</p> <p>Oppimisympäristön arviointi</p>
Työpaikkojen houkuttelevuus ja henkilöstön jaksaminen varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa	<p>Varhaiskasvatuksessa vieraskielistaustaisten henkilökunnan määrä</p> <p>Työiilismittarin tulokset: Miten olet jaksanut töissä viime aikoina?</p> <p>Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen erityisopettajien osuus %</p> <p>Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien osuus %</p> <p>Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen lastenhoitajien osuus %</p>
Varhaiskasvatuksen palvelusetelimallia kehitetään asiakaslähtöisesti yhteistyössä palveluntuottajien kanssa	<p>Huoltajien tyytyväisyys</p> <p>Lapsia palvelusetelipäiväkodeissa</p> <p>Palvelusetelipäiväkotien määrä</p>
Toimintakatteen alijäämä eli nettomenot Toimialojen talous toteutuu alkuperäisen talousarvion mukaisesti	<p>Toimintakatteen alijäämä / tulot ja menot KS2024</p> <p>TakE-tuottavuustavoitteiden 2024 toteuma%</p>

Taulukko 4. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen (suva) muut tavoitteet 2024.

Muut tavoitteet	Mittarit
Itsearviointi- ja kehittämisprosessia jatketaan suomenkielisen varhaiskasvatuksen itsearviointikriteerejä käyttäen	Toteutetut arvioinnit
Omana tuotantona toteutettava kaksikielinen englanti-suomi-varhaiskasvatus lisääntyy	Toimipaikkojen lukumäärä
Siirtymäprosessi varhaiskasvatuksesta perusopetukseen suunnitellaan ja kuvataan suomenkielisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteistyönä	Prosessikuvaus
Suomenkielinen varhaiskasvatus toteuttaa toiminnallista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa	Suunnitelma osana ryhmäsuunnitelmaa
Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tavoitteet lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa	<p>Suvan tavoitteiden (21) toteuma</p> <p>Suvalla on 21 tavoitetta, jotka jakautuvat osa-alueittain seuraavasti</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Edistämme osallisuutta ja yhdenvertaisuutta (8) 2. Tuemme mielen hyvinvointia (5) 3. Toimimme yhdessä (8)
Kaikissa lapsiryhmissä henkilöstö lukee yhdessä lasten kanssa suomenkielisiä kirjoja päivittäin	Toteutumisprosentti

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen kehittämisen painopisteet on koottu kuvaan 5. Painopisteiden määrittelyssä on huomioitu varhaiskasvatuksen ajankohtaiset tavoitteet ja toimintaympäristöön liittyvät tekijät kuten kilpailu osaavasta henkilöstöstä ja kaupungin taloudellisen tilanteen kiristyminen.

Kuva 5. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen kehittämisen painopisteet 2024.

2.3 Talous

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen alkuperäisen talousarvion tulo-odotus oli 21,3 miljoonaa euroa. Alkuperäistä talousarviota muutettiin lisäämällä 967 000 euroa saataviin avustuksiin. Tilinpäätöksen toteuma oli 22,3 miljoonaa euroa. Tuloja kertyi 29 000 euroa ennakoitua enemmän.

Taulukko 5. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen talousarvion toteutuminen 2024

Milj. EUR	Talousarvio 2024	Muutokset/ korotukset	Muutettu talousarvio 2024	Toteuma 2024	Poikkeama TOT-MTA
Suomenkielinen varhaiskasvatus					
Toimintatuotot	21 340	967	22 307	22 336	29
Toimintakulut	-289 016	-5 723	-294 739	-294 833	-94
Toimintakate	-267 676	-4 756	-272 432	-272 497	-65

Asiakasmaksutuloja kertyi 17,1 miljoonaa euroa. Asiakasmaksuja muutettiin 1.8.2024 alkaen siten, että tuloajat nousivat ja ylin maksu nousi 16 €/kk. Tulorajamuutoksen myötä perheitä siirtyi aiempaa enemmän alempiin maksuluokkiin ja korkeimman maksuluokan osuus väheni. Muilta kunnilta ja valtiolta saatavia myyntituloja kertyi 0,7 miljoonaa euroa. Hankerahoitustuloja saatiin vuonna 2024 yhteensä 4,5 miljoonaa euroa.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen alkuperäisen talousarvion menot olivat 289 miljoonaa euroa. Alkuperäistä talousarviota muutettiin 5,7 miljoonalla eurolla muun muassa lisäämällä palkankorotuksiin 0,5 miljoonaa euroa sekä valtuuston 9.12.2024 päätöksellä 5,2 miljoonaa euroa ylityspaineesiin, joka kohdennettiin henkilöstö- ja työvoimanvuokrauskuluihin kattamaan hankemenoista syntyneitä kustannuksia. Lisäksi tulosyksikön talousarvioon tehtiin pienempiä määrärahasiirtoja kaupunginjohtajan päätöksellä. Tilinpäätöksen toteuma oli 294,8 miljoonaa euroa. Menot ylittivät alkuperäisen talousarvion 5,8 miljoonalla eurolla ja muutetun talousarvion 94 000 eurolla. Toimintakate ylittyi 65 000 eurolla.

Henkilöstö- ja työvoimanvuokrausmenot ylittivät alkuperäisen talousarvion 6,3 miljoonalla eurolla. Alkuperäisen talousarvion ylitykseen vaikutti lomapalkkajaksotus 1,3 miljoonaa euroa sekä hankemenojen kustannukset, jotka olivat kokonaisuudessaan 5,8 miljoonaa euroa. Hankemenojen omavastuuosuuteen oli varattu 0,8 miljoonaa euroa.

Työvoimanvuokrauskustannukset alenivat edelliseen vuoteen 2 miljoonaa euroa (-13,5 %). Työvoimanvuokrauskustannusten alenemiseen vaikutti muun muassa Seuren tilausten toimitusvarmuus, reaaliaikainen läsnäoloseuranta ja avoimien työpaikkojen hakijamäärän kasvu, lähinnä lastenhoitajien osalta. Hankemenot ja lomapalkkajaksotus poissulkien henkilöstö- ja työvoimanvuokrausmenot alittuivat.

Palvelujen ostot ylittivät 5 miljoonalla eurolla. Sisäiset palvelujen ostot alittuivat 0,2 miljoonaa euroa lähinnä siivouspalvelujen osalta. Ulkoiset palvelujen ostot ylittivät muutetun talousarvion 5,2 miljoonalla eurolla. Ylitys koostuu palvelusetelimenoista.

Palvelusetelimenojen ylitykseen on vaikuttanut moni tekijä. Lasten määrä kasvoi merkittävästi heti alkuvuodesta sekä alle 3-vuotiaiden osuus on ollut läpi vuoden korkea. Palvelusetelin arvon korotuksen vaikutus 1.6.2024 lukien on ollut talousarvion varausta korkeampi, koska lapsimäärä on ollut suurempi koko vuoden. Lisäksi kustannusten kasvuun on vaikuttanut lapsen tukeen myönnetty palvelusetelin kertoimet ja takautuvat maksut sekä perheen maksamien asiakasmaksujen osuuden vähentyminen, jotka nostavat kunnan kustannusta.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat alittivat alkuperäisen talousarvion 0,5 miljoonalla eurolla. Aineistomenojen alitukseen vaikutti muun muassa valmistuvien uusien ja korjauksessa olevien kohteiden valmistumisen viivästyminen, yksiköiden säästäväisyys sekä sähkötalouksien alhaisempi toteutuminen.

Avustukset alittivat alkuperäisen talousarvion 4,2 miljoonalla eurolla. Kustannusten alittumiseen vaikutti kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen lapsimäärän vähentyminen. Lisäksi asiaan vaikutti yksityisen hoidon tuen osalta siirtymä palvelusetelille, neljän pienen yksikön toiminnan päättyminen sekä alle 3-vuotiaiden osuuden pienentyminen.

Vuokrat alittuivat 0,4 miljoonaa euroa, josta sisäiset toimitilavuokrat lähes yhdellä miljoonalla eurolla lukuisten väistötalanteiden ja kohteiden myöhentymisten vuoksi. Muut kulut ylittivät 0,1 miljoonaa euroa muiden välillisten ja välittömien verojen sekä toimintatulojen luottotappioista.

Taulukko 6. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen talousarvion tulojen toteutuminen toimintamuodoittain 2024 / Tilinpäätös 2024.

Tulot 1000 EUR	Talousarvio 2024	Muutokset/ korotukset	Muutettu talousarvio 2024	Toteuma 2024	Poikkeama TOT-MTA
Kunnalliset päiväkodit	18 160	-	18 160	16 626	-1 534
Perhepäivähoito	500	-	500	465	-35
Avoin varhaiskasvatus	40	-	40	47	7
Ostopalvelut	560	-	560	567	7
Palveluseteli	-	-	-	11	11
Yhteiset kustannukset	2 080	967	3 047	4 620	1 573
Yhteensä	21 340	967	22 307	22 336	29

Kunnallisten päiväkotien tulojen talousarvio oli 18,1 miljoonaa euroa ja tilinpäätöksen toteuma 16,6 miljoonaa euroa. Talousarvio alittui 1,5 miljoonaa euroa. Kunnallisten päiväkotien tulot ovat pääsääntöisesti asiakasmaksutuloja. Asiakasmaksutulot alittuivat 1,1 miljoonaa euroa vuosien 2023 ja 2024 asiakasmaksumuutoksien vaikutusten vuoksi. Myyntituloja valtiolta ja muilta kunnilta kertyi 0,4 miljoonaa euroa ennakoitua vähemmän.

Perhepäivähoidon tulojen talousarvio oli 500 000 euroa ja tilinpäätöksen toteuma 465 000 euroa. Talousarvio alittui 35 000 eurolla. Perhepäivähoidon tulot ovat asiakasmaksutuloja.

Avoimen varhaiskasvatuksen tulojen talousarvio oli 40 000 euroa ja tilinpäätöksen toteuma 47 000 euroa. Talousarvio ylittyi 7 000 eurolla. Avoimen varhaiskasvatuksen tulot muodostuvat tilojen kuntalaiskäytön vuokrauksesta.

Ostopalvelujen tulojen talousarvio oli 560 000 euroa ja tilinpäätöksen toteuma oli 567 000 euroa. Tuloja kertyi 7 000 euroa enemmän. Ostopalvelujen tulot ovat asiakasmaksutuloja.

Palvelusetelin osalta talousarviossa ei ollut tulo-odotusta. Maksutuottoja saatiin 11 000 euroa.

Yhteisten kustannusten tulot koostuvat pääosin hankerahoituksista, joihin oli varattu 2 miljoonaa euroa sekä muita pienempiä tulo-odotuksia. Yhteensä yhteisten kustannusten talousarvion tulovaraus oli 2,1 miljoonaa euroa. Alkuperäistä talousarviota korotettiin lisäämällä avustuksiin 967 000 euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 4,6 miljoonaa euroa ja tulot ylittivät siten lähes 1,6 miljoonaa euroa hankerahoitusten osalta.

Taulukko 7. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen talousarvion menojen toteutuminen toimintamuodoittain 2024 / Tilinpäätös 2024.

Menot 1000 EUR	Talousarvio 2024	Muutokset/ korotukset	Muutettu talousarvio 2024	Toteuma 2024	Poikkeama TOT-MTA
Kunnalliset päiväkodit	184 027	5 621	189 647	194 817	5 170
Perhepäivähoito	4 946	-	4 946	4 752	-195
Avoin varhaiskasvatus	3 862	71	3 933	3 857	-77
Ostopalvelut	12 092	-	12 092	12 220	129
Avustukset	250	-	250	219	-31
Palveluseteli	14 200	-	14 200	19 812	5 612
Yksityisen hoidon tuki	13 700	-	13 700	12 528	-1 172
Lasten kotihoidon tuki	17 100	-	17 100	14 091	-3 009
Yhteiset kustannukset	38 839	31	38 870	32 538	-6 333
Yhteensä	289 016	5 723	294 739	294 833	94

Kunnallisten päiväkotien alkuperäinen talousarvio oli 184 miljoonaa euroa. Alkuperäistä talousarviota muutettiin 5,6 miljoonalla eurolla muun muassa lisäämällä palkankorotuksiin 0,5 miljoonaa euroa sekä 5,1 miljoonaa euroa henkilöstö- ja työvoimanvuokrauskuluihin kattamaan hankemenoista syntyneitä kustannuksia. Muutetun talousarvion menot olivat 189,6 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 194,8 miljoonaa euroa ja muutettu talousarvio ylittyi 5,2 miljoonalla eurolla. Kustannusten ylitystä kattaa tulosityksikön yhteisiin kustannuksiin tehdyt budjettivaraukset, joiden toteuma tapahtui yksiköissä. Lisäksi ylitykseen vaikutti lomapalkkajaksotus.

Perhepäivähoidon alkuperäinen ja muutettu talousarvio oli 4,9 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli lähes 4,8 miljoonaa euroa ja talousarvio alittui 195 000 euroa toiminnan vähentymisen myötä.

Avoimen varhaiskasvatuksen alkuperäinen talousarvio oli 3,86 miljoonaa euroa. Talousarviota muutettiin 71 000 eurolla maahanmuuttajakotivanhempien kotoutumisen tukemiseen tarkoitettujen kerhotoiminnan järjestämiseen. Muuten talousarvion menot olivat 3,9 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 3,86 miljoonaa euroa ja talousarvio alittui 77 000 eurolla kerhotoiminnan vähentyessä.

Ostopalveluna hankittavan varhaiskasvatuksen menojen alkuperäinen ja muutettu talousarvio oli 12,1 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 12,2 miljoonaa euroa ja talousarvio ylittyi 129 000 eurolla, muilta kunnilta ostettiin ennakoitua enemmän varhaiskasvatuspaikkoja.

Starttiraha-avustuksiin oli varattu talousarviossa 250 000 euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 219 000 euroa. Starttirahaa myönnettiin vuoden aikana 236 000 ja palautuksia saatiin 17 000 euroa. Talousarvio alittui 31 000 eurolla.

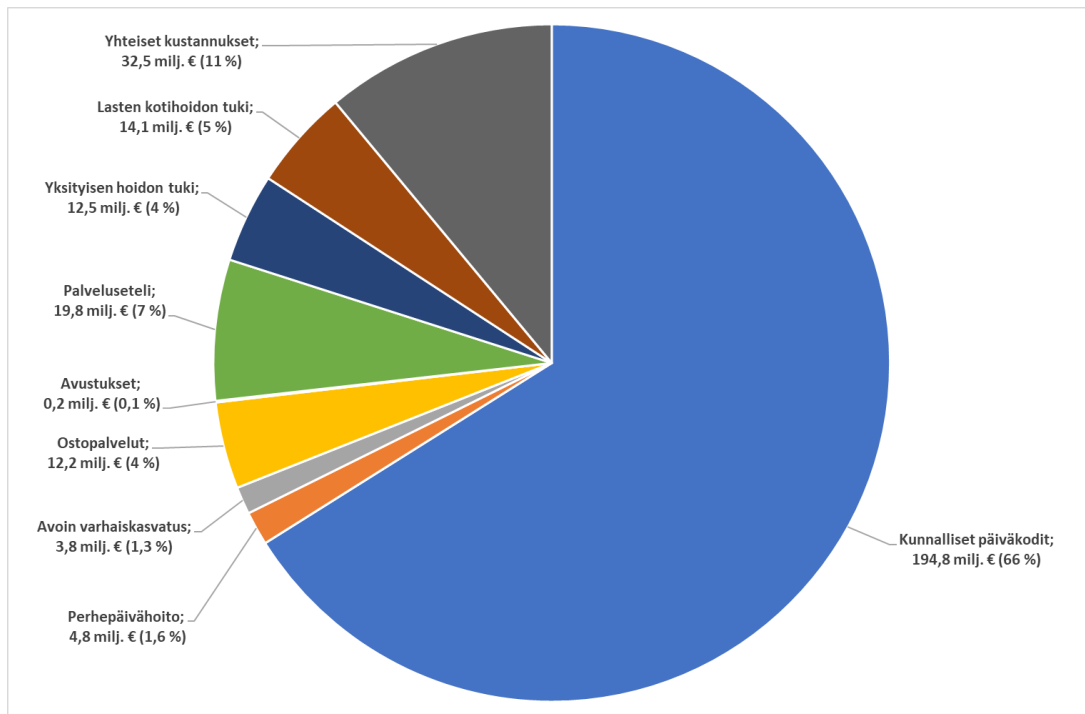
Palvelusetelillä tuotettavan varhaiskasvatuksen alkuperäinen ja muutettu talousarvio oli 14,2 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 19,8 miljoonaa euroa ja talousarvio ylittyi 5,6 miljoonalla eurolla. Lasten määrä kasvoi heti alkuvuodesta 200 lapsella, mikä vaikutti kustannusten kasvun lisäksi 1.6.2024 tehdyn palvelusetelin arvon korotuksen määräraharahavaruuden riittävyteen. Kustannuksia kasvatti myös alle 3-vuotiaiden osuus, joka oli läpi vuoden korkea sekä lapsen tukeen myönnettyt palvelusetelin kertoimet ja takautuvat maksut. Lisäksi vaikutti perheen maksamien asiakasmaksujen osuuden vähentyminen, joka nostaa kunnan kustannusta.

Yksityisen hoidon tuen alkuperäinen ja muutettu talousarvio oli 13,7 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 12,5 miljoonaa euroa. Talousarvio alittui 1,2 miljoonaa euroa johtuen lapsimäärän ja alle 3-vuotiaiden osuuden vähenemisestä, toiminnan siirtymisestä palvelusetelille sekä siitä, että muutaman yksikön toiminta päättyi vuoden aikana.

Kotihoidon tuen alkuperäinen ja muutettu talousarvio oli 17,1 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen toteuma oli 14,1 miljoonaa euroa. Talousarvio alittui 3 miljoonaa euroa lapsimäärän vähenemisestä johtuen.

Yhteiset kustannukset sisältävät suomenkielisen varhaiskasvatuksen hallinnon, henkilöstön osaamisen, hyvinvoinnin edistämisen, kehittämistoiminnan, kasvun, kehityksen ja oppimisen tuen, kielen ja kulttuurin tuen ja varahenkilöstön kustannukset. Näiden kustannusten alkuperäinen talousarvio oli 38,8 miljoonaa euroa.

Kaupunginjohtajan päätöksellä määrärahaa lisättiin kesätyöntekijöiden palkkaamiseen ja innovaatiopalkintoon. Tilinpäätöksen toteuma oli 32,5 miljoonaa euroa. Talousarvio alittui 6,3 miljoonalla eurolla. Menojen alitus johtuu suurimmalta osin budjettivaroista, jotka tehtiin tulosityksikön yhteisiin kustannuksiin ja joiden käyttö toteutui kunnallisen päiväkotitoiminnan puolella.

Kuva 6. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tilinpäätös 2024 toimintamuodoittain.

Kunnallisten päiväkotien osuus kustannuksista oli kaikista palvelumuodoista kaksi kolmasosaa eli 66 prosenttia. Yhteisten kustannusten osuus oli 11 prosenttia. Kotihoidon tuen osuus on vähentynyt edellisestä vuodesta ja oli viisi prosenttia vuonna 2024. Palvelusetelin osuus vastaavasti on kasvanut seitsemän prosenttiin. Yksityisen hoidon tuen osuus oli neljä prosenttia ja ostopalvelun neljä prosenttia.

Perhepäivähoidon osuus väheni hieman ja oli noin kaksi prosenttia ja avoimen varhaiskasvatuksen osuus oli noin yksi prosenttia.

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa sekä osassa ostopalveluita kustannukset ovat bruttokustannuksia, eli niihin ei sisälly asiakasmaksujen osuutta. Lasten hoidon tuet ovat nettokustannuksia.

3 Kunnallinen varhaiskasvatus

Kunnallista varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, ryhmäperhepäiväkodeissa ja hoitajan kotona tapahtuvassa perhepäivähoidossa. Avointa varhaiskasvatusta järjestetään asukaspuistoissa ja kerhoissa.

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa tarjotaan lapsille varhaiskasvatusta, esiopetusta ja valmistavaa opetusta. Tavoitteena on, että lapset osallistuvat varhaiskasvatukseen jo ennen esiopetusvuotta. Espoo ei ollut mukana kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa, mutta on järjestänyt edelleen maksutonta 20 viikkotuntin varhaiskasvatusta viisivuotiaiden ikäluokalle. Esiopetusta ja valmistavaa opetusta käsitellään tarkemmin luvussa 6.

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa on käytössä varhaiskasvatuspaikkatakuu, joka mahdollistaa tietyin ehdoin lapsen paluun tuttuun varhaiskasvatuspaikkaan, jos lapsi jää pois varhaiskasvatuksesta esimerkiksi huoltajan vanhempainvapaan ajaksi.

3.1 Päiväkodit, ryhmäperhepäiväkodit ja perhepäivähoito

Vuoden 2024 joulukuussa kunnallisissa päiväkodeissa oli 11 918 lasta, perhepäivähoidossa (hoitajan kotona tapahtuva perhepäivähoito ja ryhmäperhepäivähoito) 280 lasta ja kerhotoiminnassa 190 lasta. Perhepäivähoidon kysyntä on viime vuosina vähentynyt, joten valtaosa kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevista lapsista on päiväkodeissa.

Kunnallisissa päiväkodeissa oli vuoden 2024 aikana suunnilleen ennakoitu lapsimäärä. Alle 3-vuotiaita oli kuitenkin arvioitua enemmän, mikä heijastui henkilöstön ja tilojen tarpeeseen.

Varhaiskasvatuspaikkoja lisättiin toimintavuoden aikana ns. poikkeusjärjestelyin, jotta lapset saatiin sijoitettua varhaiskasvatukseen. Keväällä 2024 kunnallisiin päiväkodeihin oli sijoitettu poikkeusjärjestelyin 470 lasta. Poikkeusjärjestelyjä jatkettiin syksyllä 420 lapselle, sillä varhaiskasvatuspaikkojen kapasiteetti ei ole riittävä kysyntään nähden. Varhaiskasvatuksen lapsimäärän kasvun lisäksi haasteena on useiden päiväkotien samanaikainen väistötarve. Osa väistötarpeista on suunniteltuja, laajempia korjaustoimia ja osa kiireellisiä ja ennakoimattomia.

Vuoden 2024 aikana on aloittanut useita uusia yksiköitä. Vuoden alussa avattiin Perkkaan päiväkodit ja syksyllä Aarrekartan, Tiistilän, Tähystäjän ja Viherkallion päiväkodit. Uusien yksiköiden valmistumisen yhteydessä on Taloudellisesti kestävä Espoo tavoitteiden (TakE) mukaisesti luovuttu pienistä ja epätarkoituksenmukaisista tiloista. Vuoden alussa luovuttiin Perkkaankulman päiväkodista ja Perkkaanniityn ja -lehdon ryhmäperhepäiväkodeista. Elokuussa luovuttiin Pikku-Mirjan, Hovinarrin, Epeleiden ja Kotipesän ryhmäperhepäiväkodeista. Lisäksi peruskorjauksessa ja remontissa olevista kohteista valmistuivat vuoden aikana Laurinlahti, Suomenoja, Merenkulkija, Laakakivi ja Mankkaa.

3.2 Avoin varhaiskasvatus

Avoimet varhaiskasvatuspalvelut tarjoavat lakisääteistä varhaiskasvatustoimintaa täydentävän vaihtoehdon. Avoimen varhaiskasvatuksen piiriin kuuluvat asukaspuistot ja varhaiskasvatuksen kerhot. Ne ovat perheille suunnattuja, pääsääntöisesti maksuttomia palveluja, joissa lapsilla on mahdollisuus luoda ystävyyssuhteita ja harjoitella tärkeitä sosiaalisia taitoja yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa.

Avoimen varhaiskasvatuksen palveluja tarjottiin kaikilla palvelualueilla. Asukaspuistoja Espoossa on yhteensä 16.

Asukaspuistoissa tilastointiin vuoden 2024 aikana kaikkiaan 310 174 asiakaskäyntiä. Keskimäärin kaikissa puistoissa on yhteensä 1 235 asiakaskäyntiä päivittäin. Asukaspuistojen käyttäjinä olivat alle kouluikäiset lapset huoltajineen sekä koululaiset aamuisin ja iltapäivisin. Pienille koululaisille (1–2-luokkalaisille) tarjottiin mahdollisuus maksulliseen välipalaan koulujen toiminta-aikana.

Kerhot tarjoavat vaihtoehdon koko- tai osapäiväiselle varhaiskasvatukselle. Kerhotoiminnan tavoitteena on tukea kotihoidossa olevien lasten varhaiskasvatusta tarjoamalla lapsille toimintaa vertaisryhmässä. Kotihoidon tuella olevien perheiden lapset voivat osallistua kerhotoimintaan huoltajan menettämättä tukea. Jos perheelle maksetaan yksityisen hoidon tukea, ei lapselle voida myöntää kerhopaikkaa. Vuoden 2024 lopussa suomenkielisen varhaiskasvatuksen kerhoissa oli yhteensä 190 lasta.

Kerhotoimintaa on järjestetty myös Kotoa kohti työelämää- hankkeessa lapsille, jotta heidän huoltajansa ovat voineet osallistua heille kohdennettuun koulutukseen.

Vuoden 2024 aikana on kehitetty ja parannettu asukaspuistojen viestintää muun muassa kouluttamalla henkilökuntaa. Toimintakauden aikana on myös tehty selvitystyö vuonna 2025 toteutettavaa puistoruokailun pilottia varten.

3.3 Siivous, kiinteistöhuolto ja ateriapalvelut

Tilapalvelut-liikelaitoksen Palvelutuotanto tuottaa siivous- ja kiinteistöhuoltopalvelut suomenkielisen varhaiskasvatuksen toimipisteisiin. Palvelu tuotetaan joko omana työnä tai ostopalveluna. Siivouspalveluiden laadusta ja muusta sopimussisällöstä sekä hinnasta on sovittu tulosityksikön kanssa solmitussa sisäisessä palvelusopimuksessa.

Kerran vuodessa tehtävät vuosihuoltotyöt organisoidaan siten, että omassa siivouksessa olevissa kohteissa vuosihuoltotöitä tehdään ympäri vuoden vuosikellon mukaisesti. Näissä kohteissa vuosihuoltotöitä ei välttämättä tehdä kohteen ollessa kesällä suljettuna. Ostopalvelukohteissa vuosihuoltotyöt tehdään pääosin kesäaikana.

Espoo Catering Oy tuotti suurimman osan suomenkielisen varhaiskasvatuksen ateriapalveluista vuonna 2024. Lisäksi kuudessa toimipisteessä ateriapalveluiden järjestämisestä vastasi Palmia Oy.

3.4 Asiakasmaksut

Kunnallisen varhaiskasvatuksen asiakasmaksut perustuvat varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin (1503/2016). Kunnallisessa ja ostopalveluvarhaiskasvatuksessa varhaiskasvatuksen asiakasmaksu lasketaan prosenttiosuutena perheen bruttotuloista. Vastaavia varhaiskasvatuksen määräytymisperusteita sovelletaan myös varhaiskasvatuksen palvelusetelin omavastuuosuuden laskennassa. Toimintavuonna 2024–2025 maksu on 0–311 €/kk/lapsi.

Asiakasmaksun suuruuteen vaikuttavat mm. perheen koko, tulot ja sovittu varhaiskasvatusaika. Lisäksi maksuista saa sisarusalennusta, jos useampi perheen lapsi osallistuu varhaiskasvatukseen.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksut on sidottu indeksiin varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain 16 §:n perusteella. Indeksitarkistukset tehdään kahden vuoden välein. Indeksitarkistusten mukaiset uudet varhaiskasvatuksen asiakasmaksut tulivat voimaan 1.8.2024. Indeksitarkistuksen jälkeen korkein perittävä maksu nousi 311 euroon (aiemmin 295 euroa). Myös pienin perittävä maksu nousi 30 euroon aiemmasta 28 eurosta. Indeksitarkistus tehdään seuraavan kerran 1.8.2026. Asiakasmaksuja tarkistetaan myös silloin, jos voimassa olevat säädökset tai päätökset muuttuvat.

Taloudellisesti kestävä Espoo -ohjelman yhtenä tavoitteena on lisätä varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuloja muuttamalla maksuihin vaikuttavia varhaiskasvatusaika- ja niiden prosenttiosuuksia. Kaupunginhallitus päätti tammikuussa 2024 varhaiskasvatusajan tuntirajojen ja maksuprosenttien päivittämisestä 1.8.2024 alkaen kunnallisen varhaiskasvatuksen asiakasmaksuissa ja palvelusetelin omavastuuosuudessa.

Maaliskuussa 2024 kasvun ja oppimisen lautakunta päätti yksityisen hoidon tuen toimipaikalle maksettavan 5-vuotiaiden maksuttoman 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksen kuntalaisen muuttamisesta siten, että se vastaa kunnallisen varhaiskasvatuksen asiakasmaksuperusteita 1.8.2024 alkaen. Tämä muutti tuntirajoja siten, että 1.8.2024 suurimmalla osalla 5-vuotiaista perheen maksama osuus nousee 80 prosenttiin täysimääräisestä maksusta (aiemmin 60 %).

Espoossa lapsen varhaiskasvatusaika vaikuttaa asiakasmaksuun seuraavasti:

31.7.2024 asti		1.8.2024 alkaen	
Maksullinen varhaiskasvatus-aika h/vko	Maksuprosentti tulojen ja perheeseen mukaan määritellystä varhaiskasvatuksesta täydestä asiakasmaksusta	Maksullinen varhaiskasvatus-aika h/vko	Maksuprosentti tulojen ja perheeseen mukaan määritellystä varhaiskasvatuksesta täydestä asiakasmaksusta
vähintään 35 h	100 %	vähintään 35 h	100 %
yli 25 h - alle 35 h	80 %	Yli 20 h – alle 35 h	80 %
enintään 25 h	60 %	Enintään 20 h	60 %

Esiopetuksen, valmistavan opetuksen ja 5-vuotiaiden maksuttoman 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksesta lisäksi varhaiskasvatuksessa olevien lasten maksuprosentit ovat seuraavat:

31.7.2024 asti		1.8.2024 alkaen	
Maksullinen varhaiskasvatus-aika h/vko	Maksuprosentti tulojen ja perheeseen mukaan määritellystä varhaiskasvatuksesta täydestä asiakasmaksusta	Maksullinen varhaiskasvatus-aika h/vko	Maksuprosentti tulojen ja perheeseen mukaan määritellystä varhaiskasvatuksesta täydestä asiakasmaksusta
vähintään 25 h	80 %	Yli 20 h	80 %
yli 15 - alle 25 h	60 %	Enintään 20 h	60 %
enintään 15 h	35 %	-	-

4 Yksityinen varhaiskasvatus

Kunnallisen varhaiskasvatuksen rinnalla varhaiskasvatuspalveluja järjestävät Espoossa myös yksityiset palveluntuottajat. Tavoitteena on monipuolinen ja alueellisesti saavutettava varhaiskasvatuksen palveluvalikko, jossa perheet voivat valita myös yksityisen varhaiskasvatuspaikan.

Espoon varhaiskasvatuksessa yksityistä varhaiskasvatusta järjestetään monin eri tavoin. Vaihtoehtoina ovat varhaiskasvatuksen palvelusetelipäiväkodit, ostopalvelulla järjestettävä varhaiskasvatus, yksityisen hoidon tuella toimivat päiväkodit ja ryhmäperhepäiväkodit sekä omassa kodissaan työskentelevät yksityiset perhepäivähoitajat.

Perhe voi saada yksityisen hoidon tukea ja siihen liittyvää Espoo-lisää myös, jos lapselle palkataan hoitaja kotiin.

Yksityistä varhaiskasvatusta järjestetään Espoossa ostopalveluna, palvelusetelillä ja yksityisen hoidon tuella. Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa oli yksityisessä varhaiskasvatuksessa yhteensä 3 679 lasta vuoden 2024 joulukuussa.

Taulukko 8. Espoon suomenkielisen varhaiskasvatuksen yksityisen toiminnan yksiköiden määrä vuonna 2024 ja lasten lukumäärä yksityisissä yksiköissä 31.12.2024 tilanteen mukaan.

Yksityinen varhaiskasvatus	Yksikkömäärät	Lapsimäärät
Päiväkodit, ns. nettobudjetoidut ostopalvelut	18	347
Päiväkodit, kilpailutetut ostopalvelut	7	294
Päiväkodit, palveluseteli	31	1 826
Päiväkodit ja ryhmäperhepäiväkodit, yksityisen hoidon tuki	35	1 121
Perhepäivähoitajat, yksityisen hoidon tuki	20	61

4.1 Yksityisen varhaiskasvatuksen ohjaus, neuvonta ja valvonta

Yksityisen varhaiskasvatuksen ohjaus, neuvonta ja valvonta on osa suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön johtamisjärjestelmää. Yksityisen varhaiskasvatuksen valvontaa toteutetaan ensisijaisesti antamalla varhaiskasvatuksen järjestäjälle tarpeellista ohjausta ja neuvontaa sekä seuraamalla toiminnan kehitystä yhteistyössä toiminnan järjestäjän kanssa (varhaiskasvatuslaki 53 §).

Yhteistyössä yksityisten palveluntuottajien kanssa ensisijaista on ohjauksellinen, tiedotuksellinen ja keskustelullinen näkökulma. Ohjauksessa ja neuvonnassa noudatetaan suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön johtoryhmän hyväksymiä ohjeita.

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa yksityisen varhaiskasvatuksen ohjausta, neuvontaa ja valvontaa koordinoi yksityisen varhaiskasvatuksen tiimi, jossa on kaksi asiantuntijaa ja kaksi aluepäällikköä sekä edustajat ruotsinkielisestä varhaiskasvatuksesta.

Yksityisen varhaiskasvatuksen ohjauksen, neuvonnan ja valvonnan työtehtävät on keskitetty kahdelle varhaiskasvatuksen asiantuntijalle kehittämisen palvelualueelle.

Varhaiskasvatuksen asiantuntijat tekivät kaikilla seitsemällä palvelualueella ostopalvelu-, palveluseteli- ja yksityisen hoidon tuella toimivien varhaiskasvatusyksiköiden auditointi- ja ohjauksenkäynnit.

Lisäksi varhaiskasvatuksen asiantuntijat tekivät vuoden aikana uusien yksityisten perhepäivähoitajien hyväksynnit ja kaikkien Espoossa toimivien yksityisten perhepäivähoitajien ohjauksenkäynnit sekä perheiden palkkaamien työsopimussuhteisten hoitajien työsopimusten hyväksynnit.

Yksityisen varhaiskasvatuksen ohjauksessa ja neuvonnassa painottuivat vuonna 2024 henkilöstön kelpoisuuksiin ja kelpoisuussäädöksiin ja yksikön toiminnan pedagogiikkaan liittyvät keskustelut sekä toimipaikkakohtaiset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat.

Eriyinen haaste yksityisille palveluntuottajille on ollut kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien ja lastenhoitajien saatavuus. Henkilökunnan määrä on ollut riittävä mutta useissa tilanteissa on jouduttu poikkeamaan tilapäisesti (enintään vuodeksi) kelpoisuusvaatimuksista ja palkkaamaan tehtävään henkilö, jolla on opintojen perusteella riittävät edellytykset ja tehtävän edellyttämä taito tehtävän hoitamiseen (varhaiskasvatuslaki 33 §).

Varhaiskasvatuksen palvelusetelin käyttöä tuettiin kaupungin sisäisenä yhteistyönä eri toimijoiden kanssa ja myös yhteistyössä palveluntuottajien kanssa. Palvelusetelituottajille järjestettiin palvelusetelin sääntökirjan päivittämiseen liittyvä yhteistyötilaisuus 15.2.2024 ennen päätöksentekoa. Lisäksi palvelusetelituottajille ja -päiväkodin johtajille pidettiin yhteistyötilaisuus 30.8.2024.

Lisäksi vuonna 2024 jatkettiin palveluntuottajien ohjaamista rakennuslupiin liittyvissä asioissa. Palveluntuottajien kanssa käsiteltiin yhteistyössä asiakaspalautteita, muistutuksia ja valvonta-asioita.

Suomenkielinen varhaiskasvatus järjesti vuoden aikana muun muassa tilaisuuksia yksityisille palveluntuottajille. Kaikille kaupungin yksityisille palveluntuottajille järjestettiin keskitetty yhteistyötapaaminen 6.11.2024. Tilaisuudessa käsiteltiin ajankohtaisia varhaiskasvatusasioita. Lisäksi Espoossa toimiville yksityisille perhepäivähoitajille pidettiin yhteinen tapaaminen 4.9.2024.

Vuoden 2024 aikana päivitettiin yksityisen varhaiskasvatuksen valvonta- ja ohjausdokumentteja kuten Yksityisen varhaiskasvatustoiminnan aloittaminen tai lopettaminen sekä muutokset toiminnassa -ohjeistusta ja työsopimussuhteisen hoitajan hyväksymisprosesseja.

Keväällä 2024 julkaistiin kaupungin verkkosivuilla yksityisen varhaiskasvatuksen palveluntuottajille suunnattu uusi sivusto, jossa annetaan tietoa esimerkiksi toiminnan aloittamisesta ja siihen liittyvistä vaatimuksista. Lisäksi sivustolle on koottu muun muassa palveluntuottajille tärkeitä lomakkeita ja muita asiakirjoja. [Palveluntuottajien sivusto löytyy täältä](#). Sivuston ruotsinkielinen ja englanninkielinen versio julkaistiin syksyllä 2024.

Pääkaupunkiseudun kuntien kanssa (Helsinki, Vantaa, Kauniainen, Espoo) tehtävää yhteistyötä jatkettiin muun muassa yhteisillä verkostotapaamisilla yksityisen varhaiskasvatuksen asioissa. Verkostolla oli yhteisiä kokoontumisia neljä kertaa vuoden 2024 aikana.

Varhaiskasvatuksen asiantuntijat tekivät myös yhteistyötä Etelä-Suomen aluehallintoviraston kanssa muun muassa osallistumalla verkostotapaamisiin ja koulutuksiin. Lisäksi yhteistyötä tehtiin tarvittaessa konsultointi- ja valvonta-asioissa.

4.2 Varhaiskasvatuksen palveluseteli

Varhaiskasvatuksen palveluseteli otettiin käyttöön 1.8.2021. Vuoden 2024 lopussa palvelusetelillä oli 1 826 lasta. Varhaiskasvatuspalveluja hankittiin palvelusetelillä 19,8 miljoonalla eurolla.

Yksityisen varhaiskasvatuksen toiminnassa painottui palvelusetelin käytön tukeminen kaupungin sisäisenä yhteistyönä eri toimijoiden kanssa kuten myös yhteistyössä palveluntuottajien kanssa. Vuoden 2024 aikana palvelusetelillä toimivien päiväkotien määrä lisääntyi. Kaksi uutta palvelusetelipäiväkotia aloitti toimintansa, viisi yksityisen hoidon tuella toiminutta päiväkotia siirtyi palvelusetelille ja kaksi päiväkotia yhdistyivät samassa rakennuksessa yhdeksi palvelusetelipäiväkodiksi.

Varhaiskasvatuksen palvelusetelin sääntökirjan yleinen osa päivitettiin ja hyväksyttiin kasvun ja oppimisen lautakunnassa. Sääntökirjan erityinen osa päivitettiin ja sen hyväksyi viranhaltijapäätöksenä kasvun ja oppimisen toimialajohtaja.

Lisäksi jatkettiin sähköisen palvelusetelituottajaksi hakeutumisjärjestelmän (PSOP) käyttöä palveluntuottajaksi hakeutuvien kanssa.

Kahden varhaiserityiskasvatuksen opettajan työ kohdentui palveluseteli- ja yksityisen hoidon tuen yksiköiden lasten tuen asioihin.

4.3 Yksityisen hoidon tuki ja Espoo-lisä

Yksityisen hoidon tukea maksetaan perheille, jotka valitsevat lapselleen varhaiskasvatuksen yksityisestä päiväkodista tai perhepäivähoidosta ja perheille, jotka palkkaavat työsopimussuhteisen hoitajan hoitamaan lapsiaan. Yksityisen hoidon tukea maksettiin 1 212 lapsesta joulukuussa 2024.

Yksityisen hoidon tuki ja siihen liittyvä kuntalisä haetaan ja maksetaan pääasiassa Kelan kautta, mutta rahoittajana on kunta. Tuki maksetaan varhaiskasvatuspalvelujen tuottajalle, jolloin se ei ole perheelle veronalaista tuloa.

Lakisääteisten tukien yhteydessä maksetaan Espoon päättämiä yksityisen hoidon tuen kuntalisiä. Tarkempi erittely yksityisen hoidon tuesta ja kuntalisistä on liitteessä 1.

Lisäksi Espoo maksaa yksityiseen varhaiskasvatukseen sisaruslisää toisesta lapsesta lukien. Viisivuotiaiden maksuttoman 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksen järjestämiseen myönnetään lapsikohtaista kuntalisiä. Nämä lisät maksetaan Espoon kasvun ja oppimisen toimialan talousyksiköstä, koska Kelalla ei ole mahdollisuutta maksaa muita kuin lakisääteisiin tukiin liittyviä kuntalisiä.

Yksityisen hoidon tukeen käytettiin yhteensä 12,5 miljoonaa euroa, josta lakisääteiseen yksityisen hoidon tukeen 3,2 miljoonaa euroa ja kuntalisiin 9,3 miljoonaa euroa. Kuntalisiin sisältyy sisaruslisä, jota maksettiin yksityiseen varhaiskasvatukseen 405 000 euroa ja sekä 5-vuotiaiden lasten maksuttomaan 20 viikkotunnin varhaiskasvatukseen 272 000 euroa.

4.4 Ostopalveluna hankittu varhaiskasvatus

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosyksikössä järjestetään varhaiskasvatusta ostopalveluna päiväkodeissa. Ostopalveluna hankitussa varhaiskasvatuksessa oli vuoden 2024 lopussa 641 lasta.

Kilpailutettuja ostopalvelupäiväkoteja oli vuoden 2024 lopussa seitsemän ja lisäksi varhaiskasvatusta ostettiin 18 päiväkodilta vuosisopimuksen perusteella.

Ostopalvelujen laatua valvotaan säännöllisesti toteutettavilla auditointikäynneillä.

Varhaiskasvatuspalveluja hankittiin ostopalvelusopimuksilla tai maksusitoumuksilla yhteensä 12,2 miljoonalla eurolla.

4.5 Starttiraha-avustus yksityisille palveluntuottajille

Varhaiskasvatusta kehitetään yhteistyössä yksityisten palveluntuottajien kanssa siten, että osa uusista paikoista on yksityisiä. Yksityisten varhaiskasvatuspaikkojen perustamista tuetaan maksamalla starttiraha-avustusta, joka on enintään 3 000 euroa uutta perustettavaa varhaiskasvatuspaikkaa kohden.

Starttiraha-avustusta voidaan myöntää yksityisen hoidon tuella toimivien päiväkotien ja ryhmäperhepäiväkotien sekä palvelusetelillä toimivien päiväkotien tilojen muutostöistä aiheutuviin kustannuksiin. Lisäksi sitä voidaan myöntää näiden yksiköiden toiminnan käynnistämiseen tarvittavan, esimerkiksi irtaimiston, toimintavälineistön ja -materiaalin, hankintakustannuksiin. Starttiraha-avustusta ei myönnetä käyttökustannuksiin.

Vuoden 2024 talousarvioon oli varattu 250 000 euroa starttiraha-avustusten maksamiseen. Rahaa myönnettiin yhteensä 235 954 euroa yhden päiväkodin toiminnan käynnistämiseen liittyviin kuluihin.

5 Lasten kotihoidon tuki ja Espoo-lisä

Lasten kotihoidon tukea maksetaan alle 3-vuotiaiden lasten perheille lapsista, jotka eivät ole varhaiskasvatuksessa. Lasten kotihoidon tukeen kuuluu lakisääteinen hoitoraha, tulosidonnainen hoitolisä ja kunnan päättämä kuntalisä (Espoo-lisä). Lasten kotihoidon tuki ja siihen liittyvät kuntalisät maksetaan pääasiassa Kelan kautta, mutta kaikista kustannuksista vastaa kunta.

Lakisääteinen hoitoraha perheen nuorimmasta lapsesta oli 377,68 eur/kk vuonna 2024 ja tulosidonnainen hoitolisä 0–202,12 eur/kk. Lisäksi lakisääteistä hoitorahaa maksettiin 113,07 eur/kk alle 3-vuotiaasta sisaruksesta ja 72,66 eur/kk kolme vuotta täyttäneestä sisaruksesta. Kuntalisä oli alle 1 v 6 kk ikäisestä lapsesta 160 eur/kk.

Espoossa on lisäksi käytössä kaksi harkinnanvaraista muuta kotihoidon tuen Espoo-lisää; monikkoperheiden tuki ja ottolapsen Espoo-lisä.

Monikkoperheille suunnattua tukea maksetaan, jos perheeseen on syntynyt tai otettu ottolapseksi samanaikaisesti useampi kuin yksi lapsi. Pidennetyn vanhempainrahakauden ajalta maksetaan kunnallisena lasten kotihoidon tukena 160 euroa/kk toisesta lapsesta lukien.

Adoptiovanhemmille maksetaan kotihoidon tuen Espoo-lisää 160 euroa kuukaudessa ajanjaksolta, joka päättyy, kun vanhempainrahakauden alkamisesta on kulunut 1 v ja 6 kk tai lapsi aloittaa koulun.

Lasten kotihoidon tuen määräraha sisältää lakisääteisen kotihoidon tuen ja kotihoidon tuen Espoo-lisän. Kotihoidon tukeen käytettiin 14,1 miljoonaa euroa, josta Espoo-lisän osuus oli 2,2 miljoonaa euroa. Joulukuussa 2024 lasten kotihoidon tukea maksettiin suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa 1 899 perheelle yhteensä 2 087 lapsesta.

6 Esiopetus ja valmistava opetus

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tuloyksikkö vastaa esiopetuksen järjestämisestä ja koordinoinnista sekä esiopetusikäisten lasten perusopetukseen valmistavasta opetuksesta. Suomenkielisen perusopetuksen tuloyksikkö toteuttaa osan kouluilla tapahtuvasta esiopetusikäisten lasten perusopetukseen valmistavasta opetuksesta ja esiopetuksesta.

Oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna lasten huoltajien on huolehdittava siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Maksuttoman esiopetuksen lisäksi lapsi voi olla esiopetukseen liittyvässä varhaiskasvatuksessa.

Vuoden 2024 lopun tilanteessa esiopetusta ja esiopetusikäisten perusopetukseen valmistavaa opetusta järjestettiin suomenkielisen varhaiskasvatuksen toimesta yhteensä 2761 lapselle 108 päiväkodissa ja 19 koulussa. Lisäksi suomenkielisen perusopetuksen toteuttamassa esiopetuksessa ja valmistavassa opetuksessa oli 299 lasta kahdeksalla koululla. Perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistui suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa 6-vuotiaita lapsia 491.

Aluehallintovirasto otti käsittelyyn kahdeksan esiopetukseen liittyvää hallintovalitusta. Niistä seitsemän hylättiin ja yksi raukesi.

6.1 Esiopetuksen opiskeluhoolto

Opiskeluhoolto on esi- ja perusopetuksessa tehtävää työtä, jolla edistetään, pidetään yllä ja luodaan edellytyksiä lasten hyvälle oppimiselle, psyykkiselle ja fyysiselle terveydelle sekä sosiaaliselle hyvinvoinnille. Opiskeluhoollon tavoitteena on edistää lasten ja koko yhteisön ja ympäristön hyvinvointia, huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä ja kaikkien yhteisön jäsenten osallisuutta.

Opiskeluhooltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko yhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoollona. Oppimisen ja hyvinvoinnin vahvistaminen on osa yhteisön arkea ja perustoimintaa. Yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen osallistuvat kaikki yhteisössä työskentelevät aikuiset.

Espoon opiskeluhoollon ohjausryhmä vastaa kaupunkitasolla opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Se linjaa yhteiset tavoitteet opiskeluhoollon toiminnalle ja tukee niiden saavuttamista ja yhtenäisiä toimintatapoja. Ryhmässä on edustajat kaikista toimialan tulosyksiköistä sekä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen opiskeluhoollon palveluista.

Kokouksia oli vuonna 2024 seitsemän kappaletta. Opiskeluhoollon kokonaisuutta johtaa toimialan johtoryhmä.

Opiskeluhoollon palvelujen järjestämisvastuu siirtyi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen. Muutos oli merkittävä monille työntekijöille sekä kasvun ja oppimisen toimialalle. Hyvinvointialueelle siirtyminen on tuonut opiskeluhoollon järjestämisessä arjen sujumisen haasteita, joita on saatu vähitellen ratkaistua, mutta haasteita on ollut edelleen myös vuonna 2024.

Haasteet ovat vaikeuttaneet työn sujuvuutta mm. psykologiresurssin vajeen vuoksi. Keväällä 2023 otettiin käyttöön keskitetty psykologipalvelu tukemaan esiopetusyksiköitä, joille ei ole voitu nimetä psykologia. Tätä toimintatapaa on jatkettu edelleen vuonna 2024. Esiopetuksen opiskeluhoollon terveydenhuollon resurssien käytöstä on käyty keskustelua LUVN:in neuvolaterveydenhuollon kanssa, mutta tämän osalta yhteistyön kehittämistä tulee edelleen jatkaa.

Esiopetusyksiköissä opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa yksikkökohtainen opiskeluhoolloryhmä eli yhteisöllinen hyvinvointiryhmä. Yhteisön toimintakulttuurin kehittämistä ja yhteisöllistä hyvinvointityötä johtaa varhaiskasvatyksen johtaja.

Espoossa on voimassa yhteinen esiopetusta, perusopetusta ja lukiokoulutusta koskeva opiskeluhoollon suunnitelma. Lakimuutoksen myötä yksiköiden ei enää tarvitse laatia omaa opiskeluhoollon suunnitelmaa, vaan yksikkökohtaiset kirjaukset opiskeluhoollon suunnitelmasta tehdään esiopetuksessa ryhmän esiopetussuunnitelmaan. Opiskeluhoollon suunnitelman liitteet, kuten Espoon kiusaamisen, väkivallan, häirinnän ja syrjinnän vastainen suunnitelma, päihdesuunnitelma sekä kriisisuunnitelma päivitettiin vuonna 2024.

7 Henkilöstö

Suomenkielisen varhaiskasvatyksen tulosyksikössä oli vuoden 2024 lopussa vakituisia ja määräaikaista työntekijöitä yhteensä noin 3 400. Lisäksi käytetään henkilöstövuokrausta ja sijaisia varmistamaan lakisääteinen toiminta.

Vuonna 2024 laajennettiin apulaisjohtajamallin käyttöä. Näin ollen apulaisjohtajia lisätään suunnitelmallisesti varhaiskasvatyksen yksiköihin niiden koon kasvaessa.

Apulaisjohtajilla ei ole vastuullaan omaa lapsiryhmää, mikä mahdollistaa heidän täyden keskittymisensä yksikön johtamiseen ja hallinnollisiin tehtäviin varhaiskasvatusyksikön johtajan rinnalla.

Apulaisjohtajamallin myötä varajohtajien ja joissakin tapauksissa varhaiskasvatusyksikön johtajien määrä on vähentynyt. Useimmissa varhaiskasvatusyksiköissä on edelleen käytössä varajohtajamalli, jossa varajohtaja työskentelee lapsiryhmätyön ohella pienimuotoisesti myös hallinnollisissa tehtävissä johtajan rinnalla.

Vuonna 2023 pilottina palkatut 18 määräaikaisen päiväkotiapulaisen tehtävät saatiin vakinaistettua vuodelle 2024.

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on käytössä osaamisperusteinen henkilöstösuunnitelma. Varhaiskasvatuksen perustana on henkilöstön laaja-alainen osaaminen, jonka avulla edistetään lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista yhdessä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksen henkilöstön osaamisen kehittämistä on lisätietoja luvussa 7.2.

Vuonna 2018 käynnistynyttä varhaiskasvatustilain edellyttämää henkilöstörakenteen muutosta jatkettiin osin hidastettuna, sillä rakennemuutos vaikutti osaltaan varhaiskasvatuksen opettajien saatavuuteen. Vuoden aikana vaihdettiin 37 vapautunutta lastenhoitajan tehtävää joko varhaiskasvatuksen opettajan tai varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväksi.

Varhaiskasvatuksen sosionomien määrää lisätään vähitellen muun muassa vaihtamalla henkilöstörakenteen muutoksessa vapautuvista lastenhoitajan tehtävistä varhaiskasvatuksen sosionomin tehtäväksi ja perustamalla uusiin päiväkoteihin sosionomin tehtäviä. Vuoden 2024 lopussa sosionomin tehtävissä oli 35 työntekijää, joista osa oli hanketyöntekijöitä.

Vuonna 2024 laajenevaan toimintaan perustettiin 73 uutta tehtävää ja tehtiin 22 nimikemuutosta kaupungin hallituksen päätösten mukaisesti. Lisäksi toimialajohtajan päätöksellä tehtiin kuusi nimikemuutosta. Vuodelle 2025 esitettiin vuonna 2024 uusia tehtäviä 35 ja nimikemuutoksia 20.

Kevätkaudella 2024 tehtiin henkilöstöhallinnon johdolla vakanssiselvitys. Selvityksessä paikannettiin yhteistyössä yksikköjohtajien kanssa suuri määrä vakansseja, jotka sijaitsivat päiväkotien alla, mutta eivät olleet käytössä. Selvityksessä tyhjät vakanssit palautettiin hallinnon vakanssipankkiin. Tämän takia laajenevaan toimintaan on vuonna 2024 pystytty esittämään aikaisempaa vähemmän uusia tehtäviä.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuustilanne parani jonkin verran syyskuun 2024 seurannassa. Syksyllä varhaiskasvatuksen opettajista noin puolella (51 %) oli tehtävässä edellytetty kelpoisuus (vuoden 2023 tilanne 49 %). Varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtäviä hoitavista kelpoisia oli 67 prosenttia (vuosi 2023: 61 %) ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan tehtäviä hoitavista 72 prosenttia (vuosi 2023: 66 %).

7.1 Työhyvinvointi, työsuojelu ja työturvallisuus

Vuosi 2024 näyttäyty jälkikäteen katsottuna seesteisempänä kuin 3–4 aiempaa toimintavuotta. Tämä johtuu varmasti monesta oikeanlaisesta toimenpiteestä, joiden vaikutus näkyy hieman viiveellä. Yhden asian paraneminen vaikuttaa ja tukee toistakin osa- aluetta.

Vuoden 2023 aikana panostettiin muun muassa johtamisen tukeen, lisättiin varahenkilöstöä ja avustajia. Näin saatiin vähän lisäresursseja johtamiseen. Lisäksi vuoden 2024 aikana henkilöstön kelpoisuustilanne parantui hieman, sairaspöissaolot vähenivät ja yhä useampi ilmoitti suositteluvansa suomenkielistä varhaiskasvatusta työnantajana. Edellä mainitut asiat näkyivät myös Kunta10-tulosten paranemisena. Alla on kuvattu tarkemmin vuotta 2024.

Vuoden 2024 aikana kelpoisen henkilöstön määrä lisääntyi siten, että kelpoisten opettajien määrä ylitti 50 prosenttia. Lastenhoitajien tehtäviin saatiin melko hyvin kelpoisia ammattilaisia. Henkilöstöstä – varsinkin kelpoisista opettajista ja erityisopettajista – kuitenkin kilpailtiin edelleen pääkaupunkiseudun kesken. Varhaiskasvatuksen paikkatarve aiheutti sen, että useisiin varhaiskasvatusyksiköihin jouduttiin lisäämään henkilöstöä myös määräaikaista, jotta kaikille lapsille kyettiin tarjoamaan lakisääteinen varhaiskasvatuspaikka.

Henkilöstön lähtövaihtuvuus on laskenut vuodesta 2021 lähtien ollen vuoden 2024 loppupuolella 10,63 prosenttia. Työfiiliskyselyssä suomenkielisen varhaiskasvatuksen suosittelevuus työpaikkana oli 80,5 prosenttia ja ylitti Espoon kaupungin tavoitetason, joka on 70 prosenttia. Työfiiliskyselyssä 82 prosenttia vastaajista koki esihenkilön kannustavan ja tukevan työtään. Edellisen vuoden vastaavana ajankohtana luku oli 77 prosenttia.

Sairauspöissaolojen määrä on laskenut. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen vuoden 2022 korkeimmasta pöissaoloprosentista 26,06 prosenttia pöissaolot ovat vähentyneet 19,90 prosenttiin. Sairauspöissaolojen syynä korostuivat edelleen mielenterveyden häiriöt. Ne ovat lisääntyneet eniten nuorten 25–29-vuotiaiden työntekijöiden kohdalla. Alle 25-vuotiailla on havaittavissa merkittävää sairauspöissaolojen kasvua.

Varhaiskasvatuksessa esiintyy koko toimintavuoden ajan erilaisia tartuntatauteja. Vuonna 2024 kohdattiin poikkeuksellisen monessa yksiossä esimerkiksi syyhyn tuomia haasteita. Syyhylääkkeiden saannin vaikeus ja niiden hinta vaikuttivat tartuntakierteiden pysyttämisen vaikeutena ja myös henkilöstö sai tartuntoja. Työnantaja korvasi lääkehoidon kustannukset, mikäli diagnoosi oli tehty ja todettu työperäiseksi ammattitaudiksi.

Työsuojelun näkökulmasta yksi suurimmista haasteista vuoden aikana oli lastenhoitajien tehtäviin sisältyvän vaativan lääkehoidon luvan saaminen. Kunnilla ei ole palveluksessaan enää terveydenhuollon henkilöstöä. Lääkehoitokoulutusta onnistuttiin hankkimaan Omnian järjestämänä, mutta koulutuksen onnistuneesti suorittaneelle määrättyä varsinaisen lääkehoitoluvan myöntäjää ei saatu sovittua Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa. Tilanne on hyvin haasteellinen ja asian selvittäminen jatkuu edelleen vuodelle 2025.

Useissa varhaiskasvatusyksiköissä koettiin vuoden aikana myös sisäilmaongelmia ja monessa yksiossä on jouduttu siirtymään väistötiloihin. Yllätykselliset väistötilanteet ovat pitkäkestoisia ja vaikeita prosesseja, jotka koettelevat koko työyhteisön ja johtamisen voimavaroja.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtamisen ja henkilöstön työsuojelun sekä työhyvinvoinnin tukena ovat ansiokkaasti toimineet toimialan työsuojeluvaltuutetut sekä työsuojelupäällikkö. Heidän kanssaan tartuttiin sisäilmahaasteisiin, työyhteisön ristiriitoihin, väkivalta- ja uhkatilanteiden selvittämisiin sekä Avin suorittamien tarkastuksien tuomiin parannusesityksiin.

Pienissä varhaiskasvatusyksiköissä (1–2 ryhmäiset) työskentelevät laitosapulaiset, joiden työ koostuu osittain jakelukeittiössä työskentelystä ja osittain lapsiryhmässä avustamisesta sekä liinavaatehuollosta ja järjestyksestä huolehtimisesta. Heille otettiin elokuussa käyttöön

suojavaatteet vuokraamalla Lindström Groupista. Toimintatapa noudattaa Espoo Cateringin -mallia ja lisää osaltaan työsuojelun vaatimusten täyttämistä sekä työturvallisuutta.

Henkilöstön työhyvinvointia on varhaiskasvatusyksiköissä pyritty lisäämään huomioimalla mahdollisimman hyvin toiveet työn muokkaamisesta, esimerkiksi mahdollistamalla osa-aikaisuus, opintovapaa tai määräaikainen työpisteen vaihto. Nämä lisäävät henkilön omaa työhyvinvointia, mutta haastavat sekä johtamista että koko työyhteisön työhyvinvointia, koska henkilöstömäärä sijaisineen kasvaa. Myös lasten levottomuus voi tämän vuoksi kasvaa.

Apulaisjohtajamallin käyttöönotto eteni vuoden aikana usealla palvelualueella. Lisäksi yksiköt, joissa työskentelee johtaja- varajohtajatyöpari, saivat varahenkilön työpanosta keskimäärin päivän viikossa. Varahenkilö vapautti varajohtajan opettajan työstä päiväksi työskentelemään johtamistehtävissä. Nämä koettiin johtajan työhyvinvointia lisäävinä toimenpiteinä.

Hallinnossa työskentelevä henkilöstö teki hybridityötä, joka sisältää lähi- ja etätöyön yhdistämistä. Tarvittaessa myös kokouksia järjestettiin hybridinä, jolloin osa osallistui niihin etänä ja osa paikan päällä. Osa kokouksista on määritetty lähityöksi.

Kunta10-tuloksissa havaittiin asiakkaiden aiheuttamien väkivalta- ja uhkakokemusten lisääntyneen. Syy-yhteyksiä kokemusten lisääntymiseen on vaikea osoittaa, mutta voidaan ajatella, että ilmiön lisääntymisen yhtenä syynä saattaa olla ei-kelpoisen henkilöstön runsas määrä. Koulutus tuo työn hallintaa ja tilanteiden ennakoimista, ja puutteiden näissä taidoissa arvioidaan vaikuttavan myös toimintaan ja kokemuksiin väkivalta- ja uhkatilanteissa. Edellä mainitut havainnot, uhkien ja väkivaltatilanteiden ehkäisy sekä niihin liittyvät toimintamallit ovat olleet ja ovat myös jatkossa tarkastelun sekä kehittämisen kohteena. Tilanteen helpottamiseksi henkilöstölle on järjestetty esimerkiksi koulutusta. Lisäksi pedagoginen lisähenkilöstö on tukenut ryhmien henkilöstöä vaikeissa tilanteissa.

Henkilöstön ja johtajien työhyvinvointia pyrittiin vuonna 2024 parantamaan Kunta10-kyselyn tuloksista johdettujen kehittämiskohteiden avulla. Kunta10-tutkimus on Työterveyslaitoksen johtama monivuotinen seurantatutkimus, jossa seurataan henkilöstön työhyvinvointia ja työelämän kehittymistä 11 kunnassa. Säännöllisesti kerätty tieto työyhteisöjen tilasta sekä työssä ja johtamisessa tapahtuneista muutoksista palvelee sekä kehittämistoimenpiteiden kohdentamista että toteutettujen toimenpiteiden seuranta. Tieteelliseltä kannalta säännöllisesti toistuvat mittaukset antavat mahdollisuuden tutkia luotettavasti työelämän vaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen kokonaistulos vuonna 2024 oli 57. Se oli hieman heikompi kuin kasvun ja oppimisen toimialan ja koko Espoon kokonaistulos. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen kokonaissijoitus parani kuitenkin merkittävästi vuodesta 2022, jolloin sijoitus oli 63.

Taulukko 9. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen Kunta10-kokonaissijoitus vuonna 2024. (KUNTA10-kokonaissijoitus sijoittuminen 1=paras ja 100=heikoin.)

Kunta 10	Espoo	Kasvun ja oppimisen toimiala	Suomenkielinen varhaiskasvatus
Kokonaissijoitus	54	54	57
Työ	53	59	64
Työyhteisö	55	50	53
Johtaminen	55	54	53

Tutkimukseen sisältyi kysymyksiä työstä, työyhteisöstä sekä esihenkilötyöstä ja johtamisesta. Yhteenvetomittarit (työ, työyhteisö, johtaminen) ovat parantuneet verrattuna vuoden 2022 tuloksiin lähes jokaisella yksittäisellä väittämällä.

- 93 prosenttia kertoo panostavansa työhönsä.
- 76 prosenttia vastaajista kokee työn imua.
- Muutokset sekä vaikutusmahdollisuudet muutoksiin koetaan myönteisiksi.
- Kolme neljästä vastaajasta kokee työnsä mielekkääksi.
- Esihenkilön päätöksenteko ja kohtelu koetaan oikeudenmukaiseksi.
- Työyhteisön yhteistyökykyisyys oli 78 prosenttia.
- Pitovoimatekijät parantuneet: jopa 80 prosenttia suosittelee työnantajaa.
- 63 prosenttia kokee saavansa riittävästi palautetta esihenkilöltään.
- Espoo-tarina kytkeytyy lisääntyvässä määrin arkeen.
- 90 prosenttia kokee onnistuvansa työssään.

Toisaalta väkivalta- ja uhkatilanteita asiakkaan taholta on kokenut 65 prosenttia vastaajista. Vaikka työstressin kokeminen on vähentynyt, työpainetta koetaan enemmän kuin työn hallinnan tunnetta.

Edellisen kyselyn (v. 2022) tulosten pohjalta on laadittu kehittämistoimenpiteet vuosille 2023–2024. Näistä kehittämiskohteista suurin osa saatiin valmiiksi huhtikuuhun 2024 mennessä.

Kehittämiskohteina suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa olivat:

1. Työilmapiirin parantaminen ja positiivisuuden lisääminen, koska kyselyn tuloksien mukaan työnantajan vaihtamista oli harkinnut 47 prosenttia.

Kehittämistoimenpiteet, jotka toteutuivat:

- Hyveiden ja positiivisen pedagogiikan käyttöönotto ainakin soveltuvin osin kaikissa yksiköissä.
- Jokaisen työyhteisön oman hyvän työilmapiirin toimintatapojen kuvaaminen tiimisopimukseen.
- Johtamisen työkaluksi kirjattu huoneentaulu hyvän työilmapiirin toimenpiteistä.

Tarvittavia toimenpiteitä ei pystytty toteuttamaan:

- Suomenkielisen varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin avaaminen ja siitä edelleen yksikön toimintakulttuurin sanoittaminen ja kehittäminen.
 - Esihenkilön pyytämän lähtökyselyn täyttämisen ja lähtökeskustelun mahdollisuuden kaikille tarjoamisen todentuminen.
 - Lähtökyselyprosessin parantaminen aluetasoisien tietojen saamiseksi.
2. Jokainen työntekijä on saanut perehdytyksen sekä työntekijät tuntevat oman ja työkavereiden tehtävänkuvat. Kyselyn tulosten mukaan vain 33 prosenttia henkilöstöstä kokee, että työ on hallittavissa ja 27 prosenttia kokee, että työpäivän aiheuttamasta rasituksesta palautuu hyvin.

Kehittämistoimenpiteet, jotka toteutuivat:

- Jaetun pedagogisen johtamisen mallin käyttö
- Kaupunkitasoisen perehdytysuunnitelman käyttö
- Pedagogisen osion kirjaaminen tuloksikokotasoisesti edellisen rinnalle
- Pikaperehdytysohjeen käyttö joka yksikössä
- Varajohtajan työn toimintaperiaatteiden päivittäminen
- Apulaisjohtajan tehtävänkuvan käyttöönotto

Ei ehtinyt toteutua:

- Tiimin tehtävänkuvien läpikäyminen jokaisen työntekijän kanssa. Kehittämistoimenpide ei toteutunut, koska tehtävänkuvien päivitys venyi loppuvuoteen, eikä ajantasaisia kuvauksia ollut ajoissa käytettävissä.

3. Väkivalta- ja uhkatilanteiden vähentäminen. Koska 62 prosenttia on kokenut haastavia tilanteita lasten taholta.

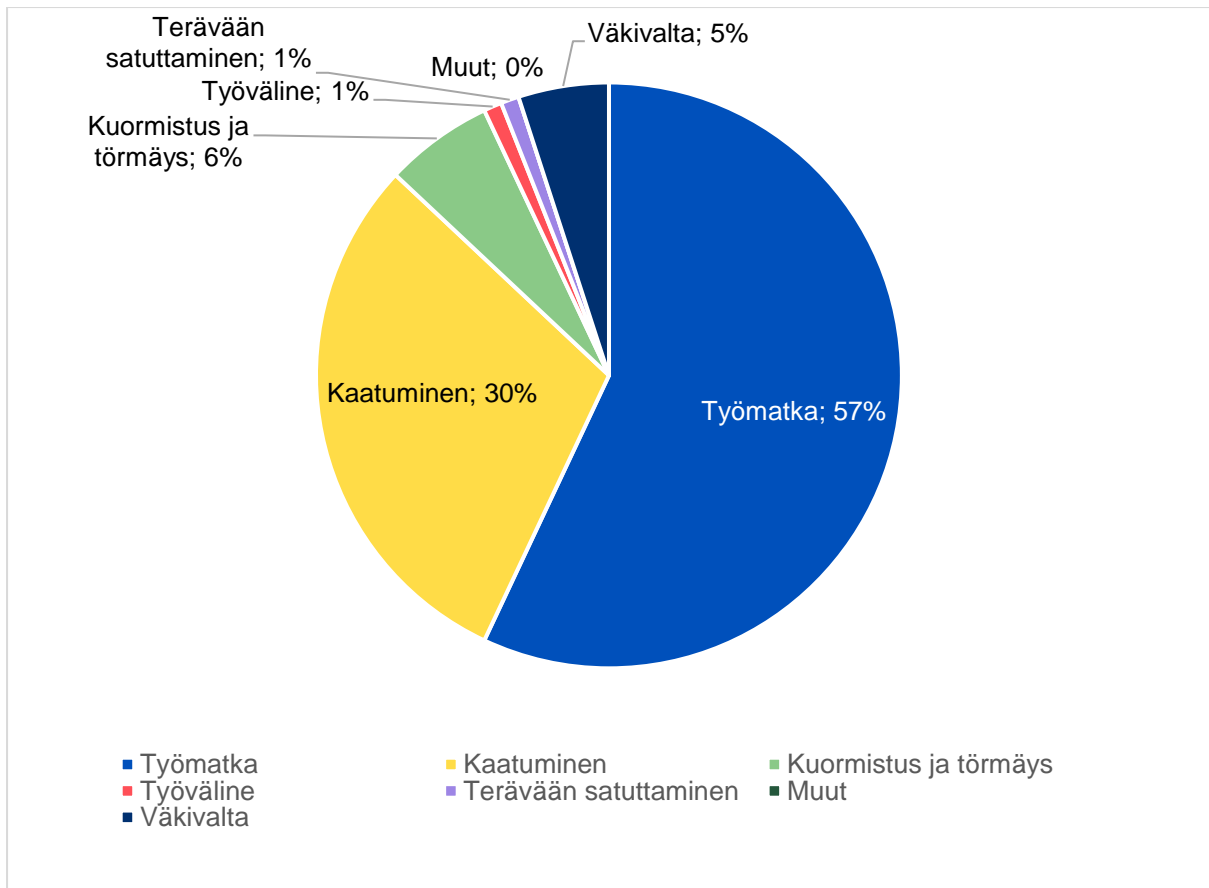
Kehittämistoimenpiteet, jotka toteutuivat:

- Haastavat asiakastilanteet -koulutus mm. työsuojelupareille (noin 220 henkilöä).
- Haasteellisen käyttäytymisen ennaltaehkäisy ja hallinta -koulutus (MAPA)
- Lapsikohtainen turvallisuussuunnitelma tarvittaessa
- KOTO:n Turvallinen koulupäivä -ohjeistus

Vuonna 2024 työsuojeluparien (yksikön esihenkilö ja yksikön työsuojeluasioita koordinoiva henkilö) koulutukselliset tapaamiset pidettiin kevät- ja syyskaudella, yhteensä kaksi kertaa. Kevään luennon aiheena oli kohti kestävää työn tekemistä ja hyvinvointia. Syksyllä opeteltiin Hessu 2:n käyttöä ja miten ilmoitetaan vakavista työtapaturmista. Lisäksi tutustuttiin päivitettyyn puhdistusaineohjeistukseen sekä kuultiin työsuojeluvaltuutettujen ajankohtaiskatsaus. Molemmat luennot tavoittivat noin 180 kuulijaa.

Jokainen varhaiskasvatusyksikkö laatii ilmoituksen riskien ja vaarojen arvioinnin kerran vuodessa. Työsuojelun toimesta ilmoituksista laaditaan koonti. Vuoden 2024 arviointien mukaan 75 prosenttia asioista on kunnossa tai lievillä riskeillä. Sietämättömien riskien sisältönä on: 1. henkinen kuormitus, 2. liukkaus, 3. sisäilmatilanne ja 4. lämpötilat – kuumuus. Näistä työsuojelu- ja työhyvinvointiryhmä tulee nostamaan kehittämiskohteen vuoden 2025 alussa.

Vuonna 2024 on tapaturmavakuutusyhtiöltä saadun tiedon mukaan tapahtunut 478 työ- tai työmatkatapaturmaa. Näistä 347 on ollut työtapaturmia ja 131 työmatkatapaturmia. Yleisimmät tapaturman syyt ovat liukastumiset ja kaatumiset joko työpaikalla tai työmatkalla. 12 kuukauden aikana kolmasosa työtapaturmista tapahtui työmatkalla.

Kuva 7. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen kaikkien työ- ja työmatkatapaturmien osuudet (%) vuonna 2024. Korvaukset, joita vakuutusyhtiö on maksanut.

Työhyvinvoinnin ja työsuojelun työryhmä koordinoi ja kehittää varhaiskasvatuksen työhyvinvointi- ja työsuojelutoimintaa. Työryhmän jäseninä toimivat viisi varhaiskasvatuksen aluepäällikköä, neljä työsuojeluvaltuutettua ja henkilöstön edustaja.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen toimintakortit äkillisissä kriisitilanteissa päivitettiin noudattamaan kasvun ja oppimisen toimialan vastaavia ohjeistuksia. Samoin päätettiin noudattaa perusopetuksen Turvallinen koulupäivä -ohjeistusta soveltuvin osin.

Vuoden aikana hätäensiapukursseja järjestettiin 5 kertaa ja EA1-koulutuksia seitsemän kertaa yhteistyössä Omnian kanssa. Lisäksi henkilöstöä osallistui muihin Espoon kaupungin järjestämiin ensiapukoulutuksiin. Haasteellisen käyttäytymisen ennaltaehkäisy ja hallinta -koulutus (MAPA) järjestettiin yhden kerran vuoden aikana.

Lisäksi työryhmä seurasi ja arvioi Kunta10-tutkimuksesta nousseita kehittämiskohteita ja järjesti työsuojeluparien tapaamisia sekä kehitti niiden sisältöä työhyvinvoinnin ja työsuojelutoiminnan vahvistamiseksi.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen työolojaoksen tavoitteena on parantaa tulosyksikön työturvallisuus- ja työhyvinvointikulttuuria. Työolojaosto kokoontui neljä kertaa vuodessa. Tapaamisissa käydään läpi mm. terveystarkastajien lausunnot työpaikkaselvityksistä ja työtapaaturmista sekä riskien arvioinneista nousevia seikkoja.

7.2 Osaamisen kehittäminen

Varhaiskasvatuslaissa määrätään henkilöstön täydennyskoulutusveloitteesta. Henkilöstön osaamisen kehittämisestä huolehdittiin tarjoamalla eri henkilöstöryhmille suomenkielisen varhaiskasvatuksen strategisten painopisteiden ja tarpeen mukaista monipuolista ja lakisääteistä henkilöstökoulutusta. Koulutukset suunniteltiin huomioiden varhaiskasvatuksen pedagogisen kehittämisen painopisteitä.

Tärkeää osaamisen kehittämisessä oli vuonna 2024 varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetuksen opetussuunnitelman todentumisen prosessiin liittyvä koko henkilöstön osaamisen vahvistaminen. Pyrimme myös tuomaan Espoon strategiaa näkyvämmiin osaksi osaamisen kehittämistyötä ja lisäämään johtajien osaamista.

Vuonna 2024 koulutuksia järjestettiin omana tuotantona ja ostettuna ulkopuolisilta asiantuntijoilta. Osa koulutuksista järjestettiin kehittämishankkeiden tai yhteiskehittämisen kautta. Hanketyöntekijät tekivät tiivistä yhteistyötä varhaiskasvatusyksiköiden henkilöstön kanssa esimerkiksi järjestämiensä koulutusten kautta. Koulutuskokonaisuuksia ja toimintatapoja mietittäessä henkilöstön palaute ja tarpeet pyrittiin huomioimaan mahdollisimman hyvin.

Osa koulutuksista ja perehdyttämisestä on toteutettu Covid-poikkeusajoista lähtien etäkoulutuksina. Kouluttaminen ja perehdyttäminen etätoteutuksella on todettu toimivaksi monestakin syystä. Henkilöstön ei tarvitse poistua yksiköstä koulutuspaikkaan ja koulutuksiin voi näin myös osallistua etänä useampi henkilö samasta yksiköstä. Etäyhteyksillä järjestetyt koulutukset on usein myös tallennettu ja näihin voidaan myöhemmin palata esimerkiksi yksikön kokousten tai pedatiimien yhteydessä.

Järjestimme oppisopimuskoulutuksia yhteistyössä Omnian kanssa. Teimme yhteistyötä myös ammattikorkeakoulujen, Helsingin yliopiston sekä Hy+:n kanssa. Avustuksilla toteutetut yhteiset kehittämishankkeet toimivat myös henkilöstön osaamisen kehittämisen välineenä.

Koulutuksista tiedotettiin henkilöstöä tulosityksikön vuoden aikana täydentyvän koulutuskalenterin ja Essin uutisjulkaisujen kautta. Tietyille ammatti- tai henkilöstöryhmille suunnatuista koulutuksista ja niihin ilmoittautumisesta tiedotettiin myös sähköpostitse. Tulosityksikön tietopankin Koulutustalennekirjastoa täydennettiin vuonna 2024 tallennetuilla koulutuksilla.

Suurimpia koulutuskokonaisuuksia vuoden 2024 aikana olivat:

- Päiväkodin johtajien, apulaisjohtajien ja varajohtajien koulutuksissa painotettiin perehdyttämistä. Erilaisia koulutuksia oli kuusi.
- Lukemisen ja dialoginen lukeminen. Erilaisia koulutuksia oli kolme.
- Kieli- ja kulttuuriopettajan positiivisen pedagogiikan (Huomaa hyvä) täydennyskoulutus oppisopimuskoulutuksena yhteistyössä Omnian kanssa. Koulutus rakentui Kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkinnon pohjalle, tutkinnonosana Aikuisten ohjaus eri elämäntilanteissa, 50 osp.
- Omnian ja Suomen Diakoniaopiston (SDO) kanssa toteutettu kielituettu oppisopimusryhmä, josta valmistuu lastenohjaajaksi, aloitti syksyllä 2024 (24 opiskelijaa).
- Omnian ja SDO:n kanssa toteutettu lastenohjaajan avoin oppisopimusryhmä, aloitti elokuussa 2024 (15 opiskelijaa).
- Yhteensä Espoon suomenkielisellä varhaiskasvatuksella oli vuonna 2024 106 opiskelijaa osana Omnian ja SDO:n kanssa toteutettavia oppisopimusryhmissä.
- Laaja-alaisten erityisopettajien Nepsy-valmentajakoulutus. Keväällä 2024 valmistui 18 valmentajaa ja syksyllä 2024 alkoi toinen, 20 osallistujan Nepsy-valmentaja

koulutus. Koulutuksen tavoitteena on lisätä henkilökunnan neuropsykiatrista ymmärrystä ja tarkoituksenmukaisten toimintatapojen hyödyntämistä. Mininepsy-koulutukseen osallistui 270 varhaiskasvatuksen työntekijää.

Koulutusten sisällöissä korostuivat muun muassa esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen pedagogiikka (lapselle ominaiset tavat toimia, kasvun ja oppimisen tuki, tieto- ja viestintätekniikka ja mediakasvatus, kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoinen varhaiskasvatus), johtaminen ja työyhteisöjen kehittäminen sekä yhteistyö huoltajien kanssa.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilökunnalle järjestettiin TVT-koulutusta etänä yhteistyössä palveluntuottajan (ns. ennakoivat käynnit) ja hanketyöntekijöiden kanssa.

Koulutuksen saavutettavuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi koulutusta järjestettiin myös varhaiskasvatusyksiköissä ja palvelualueilla. Koulutuksista kerättiin palautteet, joita hyödynnettiin koulutusten kehittämisessä. Sähköisen koulutuskalenterin käyttö lisääntyi ja koulutuskalenterin käyttöön liittyviä prosesseja kehitettiin.

Vuoden 2024 koulutussuunnitelmassa painottui valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman mukaiset osaamisen kehittämisen tarpeet (muun muassa inklusio-osaaminen, digiosaaminen, kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys) sekä erilaiset johtamisen kehittämisen painopisteet.

Oppilaitosyhteistyö oli tiivistä ja tutkimuslupia käsiteltiin vuonna 2024 yhteensä 49 kappaletta. Tutkimuslupahakemusten määrä nousi 13,2 prosenttia edellisestä vuodesta. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt muodostivat 10,3 prosenttia tehdyistä tutkimuksista, kandidaatin tutkielmat kuusi prosenttia ja pro gradu -tutkielmat neljä prosenttia. Enemmistö tutkimusluvista liittyi varhaiskasvatuksen yksiköiden johtamiskäytäntöihin ja henkilöstön työhön tai kokemuksiin siihen liittyen. Useissa tutkimuksissa tarkasteltiin yhteistyön vaikutusta työntekijöiden työhyvinvointiin, kokemuksiin ja motivaatioon.

7.3 Henkilöstön saatavuus ja rekrytointimarkkinointi

Henkilöstön saatavuushaasteet jatkuivat vuonna 2024 ja tehtävään nähden kelpoisten hakijoiden määrä yhtä avoimena olevaa tehtävää kohden jäi alhaiseksi. Edelliseen vuoteen verrattuna tilanne parani hieman kelpoisten varhaiskasvatuksen lastenhoitajien ja varhaiskasvatusyksiköiden johtajien osalta vuoden 2024 aikana. Varhaiskasvatuksen opettajien ja erityisopettajien rekrytointi oli edelleen vaikeaa koko vuoden ja tehtävää kohden kelpoisten hakijoiden määrä pysyi alhaisena. Vuonna 2024 vuokratyövoiman käyttö väheni merkittävästi.

Varhaiskasvatuksessa valmisteltiin jo ennen kaupungin saatavuusohjelman käynnistymistä henkilöstön saatavuutta ja pitovoimaa edistäviä toimenpiteitä. Esimerkiksi kannustuslisää maksettiin ensin määräaikaisena kokeiluna päiväkoteihin, joissa työ on tavanomaista haastavampaa toimintaympäristön moninaisuuden perusteella.

Vuonna 2024 suomenkielinen varhaiskasvatus oli aktiivisesti mukana kaupungin henkilöstön saatavuusohjelman valmistelussa ja toimeenpanossa edistämällä omalta osaltaan kaupungin saatavuusohjelman toimenpiteitä.

Henkilöstön saatavuuden parantamiseksi rekrytointimarkkinointiin panostettiin voimakkaasti.

Suomenkielinen varhaiskasvatus osallistui seuraaviin rekrytointitapahtumiin:

- 28.11.2024 Minimessut, Työllisyys Espoo, Sellon kirjasto
- 14.11.2024 Aalto Talent Expo, Aallon opiskelijat
- 7.11.2024 Minimessut, Työllisyys Espoo, Sellon kirjasto

- 17.10.2024 Nuorten rekrytointitapahtuma, Työllisyys Espoo, Lippulaiva
- 10.10.2024 Vantaan Megarekry, Vantaan työllisyyspalvelut, Flamingo
- 4.10.2024 Varhaiskasvatusmessut 2024, Globex, Dipoli
- 25.9.2024 Kirkkonummen rekryfestarit, Kirkkonummen työllisyyspalvelut, kirjastotalo Fyyri
- 21.-22.9.2024 Valtakunnalliset varhaiskasvatuksen opettajapäivät, Jyväskylä
- 17.9.2024 Työelämämessut, Step-ammattiopisto, Lastenohjaajat ja nuoriso-/yhteisöohjaajat
- 12.9.2024 Minimessut, Espoon työllisyyspalvelut, Sellon kirjasto
- 15.8.2024 Pohjanmaan Varhaiskasvattaja, Globex, Vaasa
- 23.5.2024 Minimessut, Työllisyys Espoo, Sellon kirjasto
- 24.4.2024 Nuorten rekrytointitapahtuma, Ohjaamotalo Lippulaiva
- 4.4.2024 Rekrytointitapahtuma, Luotettava työntekijä, Helsingin kaupungintalo
- 25.3.2024 OAJ:n infotilaisuus, OAJ, Pks alueyhdistys, valmistuvat varhaiskasvatuksen opettajat
- 22.3.2024 Talentmatch, Työllisyys Espoo, vieraskieliset työnhakijat
- 21.3.2024 Sellon rekrytointitapahtuma, Työllisyys Espoo, Sellon kirjasto
- 9.3.2024 Varsinais-Suomen varhaiskasvattaja, Globex, Turun messukeskus
- 5.3.2024 Pedagogdagen Åbo Akademi, Academill, Vaasa
- 29.2.2024 KesäWorks, Uudenmaan TE-toimisto, Laurean kampus
- 7.2.2024 Nuorten kesärekrytapahtuma, Työllisyys Espoo, Iso Omena
- 6.2.2024 Oske-tori Helsinki, DIAK, Helsingin kampus
- 15.2.2024 DuuniOmnia, Omnia,
- 31.1.-1.2.2024 Tampereen Yrityspäivät, Tampereen yliopisto
- 26.-27.1.2024 Educa 2024, OAJ, Helsingin Messukeskus
- 25.1.2024 DuunittamoTori, Suomen Diakoniaopisto
- 25.1.2024 Contact Forum 2024, CF-Opiskelijamessut Oy, Helsingin messukeskus
- 18.1.2024 Aalto Summer Job Day, Aalto Yliopisto
- 17.1.2024 My future work Arcada, Arcada Helsinki

Rekrytointimarkkinointia tehtiin myös sähköisillä alustoilla ja printissä.

Duunitorin kanssa tehtiin keväällä ja syksyllä noin kuukauden kampanjat, joissa julkaistiin uudelleen 2–3 rekrytointimarkkinointivideota Duunitorin kanavilla. Duunitorin kautta ostettiin myös lisänäkyvyyttä Espoon varhaiskasvatuksen työpaikkailmoituksille.

Oikotien kanssa tehtiin kohdennettu somekampanja Facebookissa ja Instagramissa, HS Tablet -mainos sekä ns. karusellimainos Facebookissa ja Instagramissa. Lisäksi Oikotie toteutti seuraavan vuoden kesätyörekrytointeja varten kesätyömahdollisuuksia markkinoivan videon.

Rekrytointimarkkinointia tehtiin myös Google Display -mainontana. Sillä haettiin näkyvyyttä Googlen hakusanamainonnan avulla ja Googlen eri palveluissa. Ilmoitustilaa ostettiin Opettaja-lehdestä sekä Suomen lastenhoitoalan ammattilaiset Slal ry:n verkkosivuilta.

Vuoden aikana tehtiin myös sisältömarkkinointiyhteistyötä. Storywise toteutti Espoon suomenkieliselle varhaiskasvatukselle kolme artikkelia, joissa kerrottiin Espoon varhaiskasvatuksesta työnantajana. Nämä artikkelit julkaistiin Helsingin sanomien diginäköislehden sähköisessä mainosliitteessä sekä Espoon kaupungin verkkosivuilla. Yhdelle artikkelille ostettiin myös GSD Nordicilta lisänäkyvyyttä, johon sisältyi mm. Helsingin sanomien mainosliite lokakuussa sekä some- ja diginäkyvyyttä.

Näiden lisäksi yksi vuoden 2023 lopussa Contenthousen kanssa yhteistyössä tehty sisältömarkkinoinnin artikkeli julkaistiin Espoon kaupungin verkkosivuilla alkuvuodesta.

Kaikille sisältömarkkinointiartikkeleille hankittiin myös maksullista somenäkyvyyttä Espoon varhaiskasvatuksen omissa somekanavissa.

Valmistuvia tai opinnoissaan pitkällä olevia varhaiskasvatuksen erityisopettajaksi opiskelevia lähestyttiin sähköpostitse keväällä 2024. Kirje lähetettiin Helsingin, Jyväskylän, Joensuun, Oulun, Rauman ja Tampereen yliopistoissa opiskeleville.

8 Pedagoginen toiminta ja yhteistyö

Varhaiskasvatus on tärkeä osa lapsen kasvun ja oppimisen polkua. Se luo pohjaa elinikäiselle oppimiselle.

Vuonna 2024 pedagogiikan sisällölliset painopisteet olivat moninaisia, koska lainsäädännön ja varhaiskasvatuksen normien muutokset edellyttivät edelleen normien todentumisen edistämistä esimerkiksi lapsen tuen osalta. Toiminnan laaja-alaista kehittämistä sekä jatkuvan arvioinnin kehittämisprosessia jatkettiin edelleen. Pedagogisen toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä korostui kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoinen varhaiskasvatus.

Vuonna 2024 Leppävaaran, Tapiolan ja Espoon keskuksen alueet olivat mukana Liikunnan ja urheilun järjestämässä 5–6-vuotiaille suunnatussa Leiki ja Liiku -toiminnassa. Toiminnan tavoitteena on edistää varhaiskasvatukseen lasten hyvinvointia ja liikkumista sekä tarjota lapsille innostus ja alku liikunnalliseen elämäntapaan. Lisäksi tavoitteena on lasten fyysisten ja motoristen taitojen kehittyminen. Samalla myös sosiaaliset taidot ja taito kuunnella ohjeita kehittyvät

8.1 Varhaiskasvatussuunnitelmat

Varhaiskasvatustilanne ja Opetushallituksen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet uudistuivat 2022 ja 2024 käytössä oli edelleen 1.8.2022 käyttöön otettu Espoon kuntakohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Espoon varhaiskasvatussuunnitelmaan perustuvaa ryhmän varhaiskasvatussuunnitelmaa hyödynnettiin toiminnan suunnittelussa kaikissa varhaiskasvatusyksiköissä. Niin sanottu ryhmävasu on ryhmän toiminnan suunnittelun työväline, mutta se sisältää myös ryhmän toiminnan suunnittelussa huomioitavat yksikkökohtaiset kirjaukset ja yksikön yhteisen tasa-arvo- ja yhdenvertaaisuunnitelman.

Lapsiryhmissä laadittiin jokaiselle lapselle yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelma, jonka toteutumista arvioitiin ja jota päivitettiin lapsen tarpeiden mukaisesti.

Esiopetuksessa lapselle laadittiin lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma ja siinä huomioitiin tarpeet sekä esiopetuksen että liittyvän varhaiskasvatuksen osalta.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma on kirjattu syksystä 2022 alkaen sähköisesti eVaka-asiakastietojärjestelmään. Vuonna 2024 otettiin käyttöön eVaka-järjestelmässä myös esiopetuksen pedagogisen arvion ja selvityksen kirjaaminen.

8.2 Lapsen tuki

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnassa päätettyjen kehityksen, kasvun ja oppimisen tuen linjausten mukaan tuki järjestetään erilaisin joustavin järjestelyin. Tuki järjestetään ensisijaisesti lapsen omassa päiväkotitai perhepäivähoitoryhmässä inklusion periaatteiden mukaisesti. Toimiva yhteistyö huoltajien kanssa on keskeisessä asemassa lapsen tuen suunnittelussa.

Lapsen tukeen liittyvien prosessien ja toimintatapojen arviointia jatkettiin kevään 2024 aikana. Tuen prosessien toimivuutta ja inklusiivisen toimintakulttuurin toteutumisen arviointia laajennettiin varhaiskasvatustyöyksiköiden tiimeihin suunnatulla kyselytutkimuksella. Vuonna 2023 oli vastaava kyselytutkimus tehty erityisryhmien ja pedagogisesti vahvistettujen ryhmien tiimeille. Arviointitietoja hyödynnetään rakenteellisten tukitoimien kehittämisessä.

Yksityisen varhaiskasvatuksen arviointikysely uusittiin keväällä 2024 palveluseteliyksiköiden ja yksityisen hoidon tuen yksiköiden johtajille, koska keväällä 2023 vastausprosentti jäi hyvin alhaiseksi. Kyselytutkimus kohdennettiin myös ostopalveluyksiköiden johtajille.

Palvelualueilla työskenteli kahdeksan varhaiserityiskasvatuksen koordinaattoria sekä 79 laaja-alaista varhaiskasvatuksen erityisopettajaa. Varhaiskasvatuksen erityisopettajien rekrytoinnissa oli haasteita ja kaikkia vakansseja ei saatu täytettyä. Laaja-alaiset varhaiskasvatuksen erityisopettajat työskentelivät varhaiskasvatustyöyksiköissä yhdessä henkilökunnan kanssa käyttäen menetelminä muun muassa toiminnan mallintamista, samanaikaisopetusta ja ohjauskeskusteluja. Osa laaja-alaisten erityisopettajien työstä kohdistui lapsen tuen hallintopäätösten valmisteluun.

Yksityisen varhaiskasvatuksen lasten tuen konsultointi- ja koordinoititehtävissä jatkoi kaksi varhaiserityiskasvatuksen koordinaattoria. Heidän työpanostaan kohdentui konsultoinnin lisäksi hallintopäätösten valmisteluun.

Jokaisella palvelualueella oli alueen tarpeiden mukaisesti erityisryhmiä (25) ja pedagogisesti vahvistettuja ryhmiä (37). Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa työskenteli lisäksi eriytyisavustajia ja avustajia sekä vakinaisissa tehtävissä että määräaikaisina Seure henkilöstöpalvelut Oy:stä hankittuna.

Kehityksen ja oppimisen tukeen kohdennettiin myös lastenhoitajan resurssia. Varhaiskasvatustyöyksiköissä työskenteli 34 tuen lastenhoitajaa lasten kehityksen ja oppimisen tuen tehtävissä. Tämä lastenhoitajien resurssi mahdollisti toimimisen tarkoituksenmukaisissa pienryhmissä lapsen kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Hankkeiden kautta palkattujen työntekijöiden työtä kohdistui lapsen tuen toteuttamiseen.

Varhaiskasvatuksen henkilöstölle järjestettävissä täydennyskoulutuksissa huomioitiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa korostuva inklusiivisuus. Erityisesti henkilöstön neuromoninaisuuden ymmärryksen ja tarkoituksenmukaisten toimintatapojen osaamisen lisäämisen panostettiin vuonna 2024 järjestämällä yhdeksän Mininepsy-koulutusta sekä yksi ratkaisukeskeinen Nepsy-valmentaja-koulutus. Varhaiskasvatuksen erityisopettajille ja kieli- ja kulttuuriopettajille järjestettiin prosessikoulutus esteettömästä viestinnästä. Ihmeelliset vuodet -koulutus henkilökunnalle jatkui omien kouluttajien voimin. Turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö -koulutuksia järjestettiin nopealla aikataululla tarpeen mukaan.

Syksyn 2024 aikana Varhaiskasvatuksen aktiivinen arki -hankkeen avulla edistettiin soveltavan liikunnan apuvälineiden käytön osaamista lasten osallisuuden ja liikunnan lisäämiseksi. Projektikoordinaattori kartoitti soveltavan liikunnan apuvälineiden tarpeen. Hankkeen rahoituksella ostettiin istuintukia, erityiskeinuja sekä luistelukelkkoja yksiköihin, joissa oli lapsia, jotka tarvitsevat näitä.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa jatkettiin yhteistyöprosessien kehittämistä. Triangeli-mallin yhteistyötapaamisia lasten kuntoutuspalveluiden ja neuvolan kanssa jatkettiin. Vuonna 2024 varhaiskasvatus oli vastuussa Triangeli-tapaamisten järjestämisestä.

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevista lapsista 1 694 (14 %) sai oppimisen tukea vuoden 2024 joulukuussa. Hallintopäätöksiä oli tehty 1 249. Näistä 918 oli tehostetun tuen päätöksiä, 324 erityisen tuen päätöksiä sekä seitsemän päätöksiä avustamispalveluista

yleiseen tukeen. Yleisestä tuesta ei tehdä hallintopäätöksiä, mutta se oli merkitty 445 lapselle.

Yksityisessä varhaiskasvatuksessa (ostopalvelut, palveluseteliyksiköt sekä yksityisen hoidon tuen yksiköt) 156 (4 %) sai oppimisen tukea. Hallintopäätöksiä tehtiin 137. Näistä 102 oli tehostetun tuen päätöksiä, 34 erityisen tuen päätöksiä sekä yksi päätös avustamispalveluista yleiseen tukeen. Yleinen tuki (ilman hallintopäätöstä) oli merkitty 19 lapselle.

Suomenkielinen varhaiskasvatus ja suomenkielinen opetus vahvistivat tukea tarvitsevien lasten kasvun ja oppimisen tuen järjestämistä jatkumona varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Työ kohdentui erityisesti tämän siirtymävaiheen ja inklusion kehittämiseen. Siirtymävaiheen kuvaus tehtiin yhteistyössä.

8.3 Kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoinen varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on taata kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa. Varhaiskasvatuksessa arvostetaan kaikkia kieliä ja kulttuureja ja ne huomioidaan lapsiryhmien kieli- ja kulttuuritietoisien pedagogiikan toteuttamisessa.

Kielitietoisien pedagogiikan toteutumisen tukena kaikissa varhaiskasvatusyksiköissä on käytetty elokuusta 2021 alkaen KieliPeda-työvälinettä (Kielitietoisien pedagogiikan kehittäminen varhaiskasvatuksessa). KieliPedan avulla arvioidaan kielitietoista oppimisympäristöä, tarkastellaan monikielisen lapsen kielimaailmaa ja seurataan lapsen suomen kielen kehittymistä.

KieliPeda-työvälineen ensimmäinen osio, Kielitietoisien oppimisympäristön tarkastelu, tehdään osana ryhmäsuunnitelmaprosessia kaikissa lapsiryhmissä huolimatta siitä, onko ryhmässä monikielisiä lapsia. Esihenkilöt vastasivat joulukuussa 2024 tulostavoitteita koskevaan johtamiskyselyyn, joka kartoitti myös kielitietoisien oppimisympäristön arviointien toteutumista tiimitasolla. Kyselyn tulosten mukaan Kielipedan ensimmäisen osion arviointi oli toteutettu 83 prosentissa tiimejä. Tulos oli heikompi kuin vuonna 2023 (91,8 %), mutta tulokset eivät ole täysin vertailukelpoisia erilaisesta kysymyksenasettelusta johtuen.

Kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisien pedagogiikan kehittämisryhmä aloitti toimintansa alkuvuodesta 2024. Kehittämisryhmän tavoitteena on vahvistaa kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisien varhaiskasvatuksen kehittämistä tuoden tähän oman kehittämisen rakenteen. Lisäksi kehittämisryhmä suunnittelee ja toteuttaa kaupunkitasoisen kieli- ja kulttuuriopettajien tapaamisen syksyisin ja keväisin.

Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa työskenteli vuonna 2024 lisähenkilöstönä 38 kieli- ja kulttuuriopettajaa eli kiekua. Varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuuriopettajien työn toimintaperiaatteet ja -käytännöt Espoossa on hyväksytty suomenkielisen varhaiskasvatuksen johtoryhmässä kesäkuussa 2022, ja niiden päivitys aloitettiin kehittämisryhmän toimesta syksyllä 2024. Päivitystyössä osallistettiin laajasti sekä hallinnon henkilöstöä että kiekuja ja heidän esihenkilöitään. Päivitystyö jatkuu vuonna 2025.

Kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoinen varhaiskasvatus oli yksiköiden Itsearviointikriteereihin pohjautuvan kehittämistyön keskiössä vuoden 2024 ajan. Kehittämistyötä on tuettu pedagogisin tukimateriaalein ja koulutuksin. Kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisien varhaiskasvatuksen koulutustarjonnassa on huomioitu käytössä olevien toimintatapojen ja menetelmien osaamisen ylläpito ja vahvistaminen. Koulutusta on järjestetty mm. MusaPeda-toimintamallin käyttöön.

Katsomuskasvatuksen toteutumisen ja kotoutumisen edistämisen tueksi kehitettiin Digiagenda 3.0 -kokeiluna kuvatuksia tarjoava Katso-materiaali (Katsomuskasvatuksen aineiston digitalisointi). Henkilöstön tueksi yhteistyöhön monikielisten ja -kulttuuristen huoltajien kanssa on koottu tukimateriaalia.

8.4 Kaksikielinen varhaiskasvatus

Kaksikielinen varhaiskasvatus jaetaan laajamittaiseen ja suppeampaan. Laajamittaisessa kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa pyritään luomaan lapsille valmiuksia toimia kaksi- tai monikielisessä ympäristössä. Suppean kaksikielisen varhaiskasvatuksen tavoitteena on herättää lapsen mielenkiinto ja myönteinen asenne kieliä kohtaan.

Laajamittaiseksi toiminnaksi luetaan kotimaisten kielten varhainen täydellinen kielikylpy varhaiskasvatuksessa. Ruotsinkielistä kielikylpyä voidaan järjestää suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa. Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa toteutettiin kielikylpyopetusta kolmessa kunnallisessa päiväkodissa vuonna 2024. Ryhmät toteutuivat pääsääntöisesti esiopetusryhmissä, missä järjestettiin myös viisivuotiaiden varhaiskasvatusta.

Muussa laajamittaisessa kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa osa toiminnasta (vähintään 25 %) toteutetaan jollakin muulla kuin varhaiskasvatuslaissa säädetyllä varhaiskasvatuksen kielellä. Kaksikielistä toimintaa toteutettiin kielillä suomi-englanti kahdessa kunnallisessa päiväkodissa. Tavoitteena on ollut laajentaa kaksikielistä toimintaa kolmanteen yksikköön, mutta henkilöstöhaasteet ovat lykanneet tämän tavoitteen toteuttamista.

Suppeammassa kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa alle 25 prosenttia toiminnasta järjestetään säännöllisesti ja suunnitellusti jollakin muulla kuin varhaiskasvatuslaissa määritellyllä varhaiskasvatuksen kielellä

Suppeampaa kaksikielistä, ns. kielirikasteista, toimintaa on toteutettu valituissa yksiköissä. Tavoitteena on ollut vuodesta 2023 asti laajentaa kielirikasteista toimintaa siten, että suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa toimisi aktiivinen kielirikasteinen verkosto, joka tukee toimintaa kaikilla palvelualueilla. Toiminnan tueksi on kehitetty materiaalia ja jaettu esimerkkejä siitä, miten matalalla kynnyksellä toimintaa on mahdollista ryhtyä toteuttamaan.

Kielitietoisien varhaiskasvatuksen mukaisesti on myös tuettu yksiköitä suunnitelmallisesti lisäämään toimintaa, missä maistellaan ryhmän lasten omia kotikieliä.

8.5 Digipedagogiikka

Espoossa digitaalista osaamista on edistetty yksiköissä monin tavoin. Merkityksellistä on ollut yhteistyö hanketyöntekijöiden ja Atealta ostettujen ennakoivien käyntien yhteyshenkilön kanssa. Yhteistyö ja verkostoituminen opetus- ja koulutusministeriön Uudet lukutaidot 2 – hankkeen kautta on myös tuonut tervetullutta uutta näkemystä vasuperusteiseen digipedagogiikkaan. Koulutusta on suunniteltu ja toteutettu yhteistyössä yksiköiden, hanketyöntekijän ja Atean pedagogisen asiantuntijan kanssa.

Henkilökunnalle on tarjottu vuoden 2024 aikana 16 erilaista työtä tukevaa koulutuskertaa. Koulutukset on toteutettu lähikoulutuksena varhaiskasvatusyksiköissä, Monitori-työtilassa, valtuustotalolla ja Teamsin välityksellä. Koulutusta on myös tarjottu mm. yhteistyössä Kapioston osajien kanssa. Koulutuksissa on opastettu digitaalisessa osaamisessa erilaisia pedagogisia työkaluja käyttäen. Koulutuksissa on korostunut leikillisuus, luova tuottaminen, vuorovaikutus, osallisuus, yhteisöllisyys ja turvallisuus.

Varhaiskasvatuksen henkilökunnalle hankittiin vuoden 2024 aikana päiväkoteihin ja esiopetusryhmiin 79 kannettavaa tietokonetta lisää ja vaihdettiin 241 elinkaarensa

päätäneitä kannettavaa tietokonetta. Lisäksi hankittiin pedagogisessa työssä hyödynnettäviä esitystekniikkaan liittyviä laitteita 13 kappaletta.

Varhaiskasvatuksen päiväkodeissa, esiopetusryhmissä ja ostopalveluiden esiopetusryhmissä aikuisen ohjauksessa lasten käytössä olleita, elinkaarensa päättäneitä iPad-tabletteja, vaihdettiin 46 kappaletta. Elinkaarensa päättäneistä esiopetuksen iPad-tableteista osa korvattiin Chromebook-kannettavilla, joita hankittiin kaksi kappaletta.

Varhaiskasvatuksen päiväkodeissa ja esiopetusryhmissä aikuisten ohjauksessa lasten käytössä olevia esitystekniikkaan liittyviä laitteita lisättiin 14 kappaletta ja vaihdettiin 10 elinkaarensa päättäneitä laitetta. Esitystekniikkaan liittyviä pienlaitteita (esim. kaiuttimet ja minitykit) hankittiin pedagogiseen käyttöön 23 kappaletta.

8.6 Kestävän kehityksen kasvat

Espoon varhaiskasvatussuunnitelma korostaa sosiaalisesti, kulttuurisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävästä kehityksestä kasvatuksen päämääränä ja kaikkea toimintaa ohjaavana periaatteena. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosyksiköllä on omat tavoitteet Kestävän kehityksen kasvatusta Espoossa- toimintasuunnitelmassa 2022–2026 ja niiden toteutumista on arvioitu vuoden 2024 aikana.

Varhaiskasvatusyksiköissä laadun itsearviointikriteerien avulla tehty arviointi ja kehittäminen on nivoutunut vuonna 2024 myös kestävästä kehityksestä näkökulmiin. Arvioinnin ja kehittämisen kohteena olleen Kieli, kulttuuri ja katsomus -teeman avulla on edistetty myös kulttuurista ja sosiaalista kestävyttä. Yksiköiden kehittämistyötä on vahvistettu järjestämällä henkilökunnalle koulutusta ja valmistamalla pedagogista tukimateriaalia. Varhaiskasvatusyksiköissä on käytetty myös Keke päiväkodissa - ja Vihreä Lippu -ohjelmia.

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa kannustetaan yksiköitä toteuttamaan monipuolista luontokasvatusta. Alkuvuodesta 2024 järjestettiin luontoryhmätoimintaa toteuttavien yksiköiden kesken vertaistuellinen ja osaamisen jakamista mahdollistava tapaaminen. Luontoryhmätoimintaa toteutti syksyllä 2024 yhteensä kahdeksan varhaiskasvatusryhmää. Luontoliikuntaa on edistetty myös yhteistyössä Varhaiskasvatuksen aktiivinen arki -hankkeen kanssa muun muassa henkilöstön täydennyskoulutuksella.

Sekä keväällä että kesällä vietettiin Espoon varhaiskasvatuksen omaa Mennään metsään - luontotoiminnan teemaviikkoa. Viikon tarkoituksena on tarjota lapsille elämyksiä ja varhaiskasvatussuunnitelman mukaista toimintaa luontoympäristössä, tukea lapsen luontosuhteen kehittymistä ja edesauttaa lisäksi fyysisen aktiivisuuden suositusten toteutumista. Toiminnan toteuttamisen tueksi yksiköillä on mahdollisuus hyödyntää erilaisia Varhaiskasvatuksen aktiivinen arki -hankkeen kanssa yhteistyössä tehtyjä materiaaleja.

Mennään metsään- viikkojen lisäksi varhaiskasvatuksessa vietettiin toukokuussa 2024 pyöräilyviikkoa, johon on tarjolla myös erilaista materiaalia toteutuksen tueksi. Pyöräilyviikko edistää kestävästä liikkumisesta ja kannustaa liikunnalliseen elämäntapaan.

Espoon ilmastovahti kokoaa yhteen kaupungin tekemät ilmastotoimet, seuraa niiden edistymistä ja arvioi niiden vaikutusta. Suomenkielinen varhaiskasvatus seuraa ja arvioi omia tehtäviään (8 kpl) toimialan toimenpiteiden alla säännöllisesti.

Varhaiskasvatuksen liikuntavälinelainaamojen toimintaa jatkettiin ja kehitettiin edelleen vuonna 2024. Lainaamot opettavat välineiden yhteiskäyttöön ja luovat tasa-arvoisia mahdollisuuksia lasten liikkumiseen. Liikuntavälinelainaamo sisältää myös poljettavat, sähköavusteiset polkupyörät eli Muksubussit. Pyörillä on laajennettu lapsiryhmien oppimisympäristöä ja lisätty liikkumista kestävästä kehityksestä lähtökohdista. Sekä

liikuntavälinelainaamojen että Muksubussien käyttöön on tarjottu perehdytystä Varhaiskasvatuksen aktiivinen arki -hankkeen toimesta.

8.7 Varhaiskasvatuksen ja kulttuurin yhteistyö

Suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa jatkettiin yhteistyötä kulttuurin tulosityksikön kanssa Kulttuurikurkkauksen, taiteen perusopetuksen ja KULPS- kulttuuri- ja liikuntapolun kautta.

Vuoden 2024 aikana kaikkiin Espoon omiin päiväkodeihin saatiin yhteensä kolmesta viiteen erilaista Kulttuurikurkkauksen taidekasvatussisältöä 3–5-vuotiaille lapsille. Lapset osallistuivat vuoden 2024 aikana yhteensä 10 421 kertaa Kulttuurikurkkauksen sisältöihin ja päiväkotien henkilöstö pääsi mukaan koulutuksiin 1 266 kertaa. Mukana oli yhteensä 33 eri taiteenlajia edustavaa palveluntuottajaa, jotka syyslukukauden osalta valittiin mukaan tarjouspyyntöjen perusteella kulttuurikasvatuksen dynaamisesta toimittajarekisteristä. Vuonna 2024 jatkettiin Kulttuurikurkkausta myös yksityisiin ja ostopalvelupäiväkodeihin. Yksityisistä ja ostopalvelupäiväkotien lapsista tavoitettiin noin 45 prosenttia.

Taiteen perusopetusta toteutettiin edelleen kaikilla palvelualueilla päiväkodeissa 3–6-vuotiaille lapsille varhaiskasvatuspäivän aikana. Vuonna 2024 taiteen perusopetusta toteutettiin yli 60 kunnallisessa ja yksityisessä päiväkodissa. Kulttuurin ja suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksiköiden yhteistyönä kehitettiin edelleen sisäisiä toimintaohjeita taiteen perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen yhteistyöhön yhdessä varhaiskasvatussyksiköiden ja taiteen perusopetuksen oppilaitosten kanssa.

KULPS kulttuuri- ja liikuntapolku on ainutlaatuinen espoolainen järjestelmä, jonka tavoitteena on edistää esi- ja perusopetuksen yhdenvertaisuutta ja kehittää kulttuuri- ja liikuntapalveluiden käyttöä opetuksen välineenä. KULPS koostuu kulttuuri-, kirjasto- ja liikuntapoluista, jotka ovat esiopetusyksiköille maksuttomia. KULPS toteutetaan suomenkielisen opetuksen ja varhaiskasvatuksen, ruotsinkielisten sivistyspalvelujen, kulttuurin tulosityksikön ja liikuntapalvelujen yhteistyönä. Vuonna 2024 toteutui 4 589 esiopetusikäisten käyntiä kulttuuri- ja kirjastopolulla.

8.8 Kansainvälinen toiminta

Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa erilaiset kielet, kulttuurit ja katsomukset kohtaavat. Yhä useampi työyhteisö suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa on monikulttuurinen. Varhaiskasvatussyksiköiden yhteisöt muodostuvat kulttuurisesti monimuotoisen taustan omaavista lapsista ja aikuisista ja kasvattajat toimivat päivittäin erilaisissa kulttuurien välisissä kohtaamistilanteissa.

Tavoitteena kansainväliselle, ja varhaiskasvatuksessa erityisesti kotikansainväliselle, toiminnalle on kulttuurien välisen yhteisymmärryksen lisääntyminen. Lisäksi tavoitteena myös kotikansainvälisessä vuorovaikutuksessa on henkilöstön erilaisiin kulttuureihin liittyvän osaamisen vahvistuminen. Kansainvälisellä yhteistyöllä saadaan lisätietoa varhaiskasvatuksen sisällön ja palvelujen kehittämiseksi.

Espoon varhaiskasvatussuunnitelmassa on tarkennettu kansainvälisen toiminnan lähtökohtia varhaiskasvatussyksiköissä. Lapsiryhmissä tutustutaan Espoon varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti lasten ja henkilöstön kieli- ja kulttuuritaustoihin. Tähän liittyvää toimintaa on tuettu esimerkiksi etsimällä soveltuvaa materiaalia ja digisovelluksia lasten oppimisen ja henkilöstön työn tueksi.

Suomenkielinen varhaiskasvatus osallistui kasvun ja oppimisen toimialan kansainvälisen ryhmän toimintaan, joka arvioi ja kehittää tarkoituksenmukaista kansainvälistä verkostotyöskentelyä toimialatasoisesti.

Kansainvälinen yhteistyö on kaupungin eurooppalaisten verkostojen, esimerkiksi Eurocities-verkostojen, ja työryhmätyöskentelyn kautta myös suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikössä lisääntymässä. Varhaiskasvatussyksiköihin tehdään jonkin verran kansainvälisiä vierailuja erityisesti toimialalla sovittuihin suomenkielisen varhaiskasvatuksen vierailuyksiköihin. Vierailijat ovat olleet pääsääntöisesti varhaiskasvatuksen ja opetuksen toimijoita, opiskelijoita, arkkitehtejä, yliopiston henkilökuntaa ja muiden varhaiskasvatus- ja koulutusorganisaatioiden edustajia.

Naganon yliopiston varhaiskasvatuksen opiskelijoiden harjoittelu päiväkodeissa toteutui edelleen syksyllä 2024. Lisäksi suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa osallistutaan tarkoituksenmukaisiksi arvioituihin kansainvälisiin kehittämishankkeisiin.

9 Kehittäminen

Varhaiskasvatuksessa on käytössä jatkuvan parantamisen toimintatapa. Siinä arviointi ja kehittäminen muodostavat jatkuvan arkityöhön integroituvan prosessin, jossa arviointia seuraa kehittämiskohteiden asettaminen, valitun toiminnan kehittäminen pienin askelin ja jälleen arviointi ja kehittäminen – ja näin jatketaan eteenpäin. Arviointi ja kehittämisprosessiin liittyvät vasudialogit, varhaiskasvatuksen johdon arviointiin ja kehittämiseen liittyvät keskustelevat vierailut varhaiskasvatussyksiköissä.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen hallinnossa toimii useita eri kehittämisryhmiä- ja verkostoja. Jokaiselle kehittämisryhmälle ja kehittämisverkostolle on määritelty tehtävät. Ryhmän puheenjohtaja vastaa ryhmän tehtävistä tulosityksikkötasoisesti.

Varhaiskasvatuksen kehittämisryhmän (Vakan) tehtäviä ovat varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen sisällön ja menetelmien kehittäminen ja kehittämisen koordinointi. Tätä työtä tehdään suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön painopisteiden ja linjausten sekä paikallisten ja valtakunnallisten normien ja linjojen mukaisesti. Ryhmä arvioi ja kehittää mm. opetussuunnitelmien ja varhaiskasvatuksen prosessia niin lapsen, ryhmän, yksikön kuin tulosityksikönkin tasoilla. Vakan toiminnassa huomioitiin niin varhaiskasvatuksen eri muodot, kuin varhaiskasvatuksen järjestämisen eri tavat. Kehittämisryhmä kokoontui vuoden aikana 12 kertaa.

Vuoden 2024 aikana kehittämisryhmän työskentelyssä painottui erityisesti Espoon vasun todentumisen edistäminen sekä pedagogisen toiminnan itsearvioinnin tukeminen ja edistäminen. Lisäksi tarkasteltiin ja edistettiin varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen muuttuneen lainsäädännön mukaisen toiminnan toteutumista.

Kehittämisryhmän työskentelyssä tärkeitä olivat myös tuen järjestämisen uudistuneiden normien toimeenpanon toteutumisen ohjaus, tuki ja seuranta. Lisäksi keskeistä oli inklusion ja kestävä kehityksen näkökulman vahvistaminen, kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen sekä asiakkaiden, niin lasten kuin huoltajienkin, osallisuuden edistäminen toiminnassa. Syksyllä ennakoitiin ja valmisteltiin vuonna 2025 muuttumassa olevien esiopetusta koskevien normien edellyttämiä velvoitteita.

Positiivista pedagogiikkaa edistettiin ja digipedagogiikan yhteisiä toimintatapoja ja ymmärrystä vahvistettiin.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen hallinnossa toimii osaamisen kehittämisen verkosto, jonka tehtävänä on suunnitella, koordinoita ja järjestää suomenkielisen varhaiskasvatuksen osaamisen kehittämistä ja tehdä siinä yhteistyötä eri oppilaitosten kanssa. Verkosto kokoontui vuonna 2024 kymmenen kertaa. Varhaiskasvatuksen osaamisen kehittämisestä kerrotaan enemmän luvussa saamisen kehittäminen.

Suomenkielinen varhaiskasvatuksen kehittämissyhteistyö jatkui myös Espoon digikehittämis- ja yhteiskehittämissuunnitelmissa.

Kehittämisessä keskeistä vuonna 2024 oli erityisesti lasten kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin edistäminen sekä tasavertaisten oppimisen mahdollisuuksien turvaaminen. Lisähenkilöstöä palkattiin ja kehittämistyötä yksiköissä tehtiin useiden valtionavustusten kuten tasa-arvo avustusten avulla.

Kehittämistyössä korostui sosiaalisesti kestävä kehitys ja syrjäytymisen ehkäisy ja eri kieli- ja kulttuuritaustaisten sekä tukea tarvitsevien lasten osallisuuden lisääminen. Lisäksi keskityttiin yhteisöllisen hyvinvointityön kehittämiseen ja lasten liikunnallisen elämäntavan tukemiseen. Lasten aktiivista arkea tukeva kehittämishanke painottui inklusiivisiin liikkumisen mahdollisuuksiin, liikkumisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen sekä liikkumiseen keinona vaikuttaa oppimiseroihin.

Vuonna 2024 korostui edelleen myös lapsen toimivan oppimisen polun yhteisten prosessien kehittäminen esi- ja perusopetuksessa. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tulosyksiköiden yhteistyönä edistettiin lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen polun jatkumoa varhaiskasvatuksesta perusopetukseen.

Vuonna 2024 tehtiin suomenkielisen varhaiskasvatuksen ja suomenkielisen perusopetuksen yhteistyön pohjalta siirtymävaiheen prosessikuvaus esiopetuksesta kouluun. Lisäksi 1.8.2024 otettiin käyttöön esi- ja alkuopetuksen pedagogisen yhteistyön toimintamalli kaikissa kunnallisissa esiopetusyksiköissä ja alakouluissa. Toimintamallissa tavoitteena on yhtenäisen kasvun ja oppimisen polun vahvistaminen toteuttamalla lukuvuoden aikaista pedagogista yhteistyötä opetussuunnitelmien mukaisesti niin, että jokainen esiopetusikäinen lapsi saa kokemuksia koulumaailmasta ennen koulun aloitusta. Yhteistyömalli tukee myös esi- ja alkuopetuksen opettajien työn keskinäistä tuntemusta.

Espoon suomenkielinen varhaiskasvatus osallistui aktiivisesti Opetushallituksen koordinoimiin varhaiskasvatuksen kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden kehittämisverkosto Reimarin sekä varhaiskasvatuksen Loisto-verkoston toimintaan. Kehittämistyön tukena ovat olleet myös toimiala- ja kaupunkitasoiset verkostot, esimerkiksi kaupunkitasoinen OPS-verkosto, osallisuusverkosto sekä kestävän kehityksen kasvatuksen toimintaryhmä Toimekkaat.

9.1 Asiakastieto- ja toiminnanohjausjärjestelmä eVaka

Espoossa jatkettiin varhaiskasvatuksen toiminnanohjausjärjestelmän kehittämistä yhteistyössä Tampereen, Oulun ja Turun kaupunkien kanssa uuden yhteistyösopimuksen puitteissa. Kuntien yhteisrahoitettu hanke päättyy vuoden 2025 loppuun, jonka jälkeen siirrytään ylläpitoon ja pienkehittämiseen.

Vuoden 2024 aikana eVakaan on toteutettu lomake-editori, loma-ajan raportointi sekä keskusteluaikavarauksalenteri, varmistettu tiedonhallintalain vaatimukset metatietoihin ja arkistointiin liittyen, mahdollistettu palveluntarjoajien ja palvelusetelikerhojen muuttaminen, valmistauduttu ylläpitoon, toteutettu oikaisulaskujen automaattinen laskeminen, tehty saavutettavuusparannuksia sekä paranneltu viestinnän ja eVaka-mobiiliin toiminnallisuutta. eVakaan toteutettiin myös oma kuntalaisen ja palveluntuottajien kirjautumistapa, joka on tietoturvasempi ylläpidon näkökulmasta.

Vuonna 2025 eVakaan on tarkoitus toteuttaa talouden viestintä, viimeistellä metatietoihin ja saavutettavuuteen liittyviä asioita, valmistautua tuen järjestämisen muutoksiin ja mahdollisesti toteuttaa ratkaisu tiedon siirrosta esiopetuksesta perusopetukseen. Espoon omista integraatioista työn alle tulevat työvuorojärjestelmän, Särmä-järjestelmän (sähköinen

arkistointi) integraatiot, sekä mahdollisesti uuden karttatietojärjestelmän integraatio, mikäli sen kilpailutus ehtii edetä tarvittavassa aikataulussa.

Espoon johtamisen ja talousohjauksen tietojärjestelmäkokonaisuus JOTOn käyttöönotto viivästy, eikä palvelusetelimaksatusputkea päästy toteuttamaan vielä vuoden 2023 aikana. Tavoite oli saada maksatusputki käyttöön syksyllä 2024, mutta korkean hinta-arvion ja kaupungin avaintoiminnalle tarjoaman vähäisen hyödyn vuoksi se päätettiin hyllyttää. Työvuoro-integraatiota ei ole voitu vielä toteuttaa, sillä Espoon kasvun ja oppimisen toimialan yhteinen työvuorojärjestelmä saatiin kilpailutukseen vasta loppuvuonna 2023. Kilpailutus päättyi vuoden 2024 loppupuolella, joten toteutus eVakaan siirtyi alkuvuoteen 2025.

Järjestelmän aktiivinen kehittäminen jatkuu vuonna 2025 neljän kaupungin yhteistyönä ja kaupunkien yhteisrahoituksella. Uusien toiminnallisuuksien kehittäminen jatkuu vielä alkuvuoden, jonka jälkeen keskitytään järjestelmän ylläpitoon siirtymiseen sekä toimintojen ja prosessien sujumiseen ylläpidon aikana.

9.2 Varhaiskasvatuksen kehittämishankkeet ja niiden rahoitus

Suomenkieliselle varhaiskasvatukselle myönnettiin valtion taholta eli Opetushallituksesta, ministeriöltä ja Aluehallintovirastolta runsaasti avustusrahaa. Vuodelle 2024 hankerahoitustuloja kertyi 4,6 miljoonaa euroa ja menoihin käytettiin 5,8 miljoonaa euroa, josta tulosityksikkö oli varautunut 0,8 miljoonan euron omarahoitusosuudella. Rahoitus kohdennettiin pääosin lisähenkilöstön palkkaamiseen ja pienempi osuus saatiin toiminnan kehittämisen edistämiseen.

Avustuksista valtaosa oli tarkoitettu tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävän lisähenkilöstön palkkaamiseen. Valtionavustuksilla rekrytoitiin varhaiskasvatuksen opettajia, sosionomeja, lastenhoitajia sekä avustavaa henkilöstöä. Avustuksia kohdennettiin yksiköihin niiden yksilölliset tarpeet huomioiden painottaen ryhmiä, joissa oli tukea tarvitsevia lapsia, eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten osuus suuri tai haastavan henkilöstötilanteen vuoksi osaamisen puutetta.

Vuonna 2024 edistettiin avustusten kautta muun muassa liikunnallista elämäntapaa, esi- ja alkuopetuksen jatkumoa, esiopetuksen opiskeluhoitoa ja hyvinvointityötä sekä digipedagogiikkaa. Vuoden aikana päättyi myös joitakin pitkäaikaisempia hankkeita, joissa vahvistettiin muun muassa lapsen tuen toteutumista ja johtamisen laatua.

Vuonna 2022 käynnistyneen Varhaiskasvatuksen aktiivinen arki -hankkeen tavoitteena on ollut tukea varhaiskasvatustyksiköitä liikunnallisen toimintakulttuurin kehittämisessä sekä jalkauttaa Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmaa Espoon suomenkielisen varhaiskasvatuksen yksiköihin. Syksyllä 2024 käynnistyneellä kolmannella hankekaudella keskityttiin erityisesti inklusiivisiin liikkumisen mahdollisuuksiin, liikkumisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen sekä liikunnan hyödyntämiseen oppimiseröjen tasoittamisessa.

Syyskauden 2024 aikana Varhaiskasvatuksen aktiivinen arki -hankkeessa järjestettiin varhaiskasvatustyksiköille Liikkuva varhaiskasvatus -sparrauksia yhteistyössä ESLU:n kanssa sekä hankekoordinaattorin toteuttamia syventäviä teematyöpajoja. Hankkeessa on kiinnitetty erityistä huomiota soveltavan liikunnan kehittämiseen yhteistyössä eri tulosityksiköiden kanssa. Tähän liittyen toteutettiin välinekokeiluja yhteistyössä Malikkeen kanssa. Kokeilujen pohjalta tehtiin tarkoituksenmukaisia välinehankintoja, kuten talvikelkkoja, erikoiskeinuja ja istuintukia. Perheille suunnatussa Kieitä liikkeellä -pilotissa innostettiin eri kieli- ja kulttuuritaustaisia perheitä liikkumaan yhdessä ja hyödynnettiin liikuntaa suomen kielen oppimisessa.

Oma lähiö – paras lähiö! -projektin tavoitteena on vähentää koulu- ja varhaiskasvatuksen segregaatiota. Syksyllä 2024 segregaatiota lähdettiin tarkastelemaan kokoamalla

tiedonkeruuta pohjustavaa tilannekuvaa varhaiskasvatuksessa muun muassa työpajoin. Lisäksi hanke järjesti yhteistyössä Kasvun ja oppimisen toimialan kanssa HY+:lta tilatun Moninaisuudesta työyhteisön menestystekijä -pilottikoulutuksen suomenkielisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yksiköiden johdolle.

Joustavan esi- ja alkuopetuksen kehittämishankkeessa (JEPE) keskityttiin esi- ja alkuopetuksen pedagogisen yhteistyön kehittämiseen esiopetusyksiköiden ja alakoulujen yhteistyön pilotoinnin kautta. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen ja suomenkielisen perusopetuksen projektikoordinaattoreiden työparityöskentelyllä ohjattiin pilotoinnin etenemistä ja kehitettiin tukimateriaalia pedagogisen yhteistyön toteuttamiseen. Toteutetun pilotoinnin pohjalta luotiin esi- ja alkuopetuksen pedagogisen yhteistyön toimintamalli.

Yhteisöllisen opiskeluhuollon vahvistamisen (YHOP) hankkeessa tuettiin ja vahvistettiin esiopetusyksiköiden hyvinvointityötä. Hankeavustuksella palkattiin suomenkielisen varhaiskasvatuksen esiopetukseen neljä kiertävää yhteisöohjaajaa, jotka ovat työllään tukeneet yksiköissä lasten tunne- ja kaveritaitoja, mielen hyvinvointia ja ryhmään kuulumisen tunnetta. Esiopetusyksiköiltä saatu palaute yhteisöohjaajien työstä on ollut positiivista.

10 Seuranta ja arviointi

Keskeisinä ja pitkäkestoisina lähtökohtina arvioinnille, kehittämiselle sekä oman arviointimallin muotoilulle toimivat Opetushallituksen joulukuussa 2018 antamat varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pedagogiset lähtökohdat arvioinnin kehittämiseksi. Lisäksi KARVIN (Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen) vuonna 2018 laatimat varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin perusteet ja suositukset toimivat suomenkielisen varhaiskasvatuksen omien teemapohjaisen itsearviointikriteeristön laatimisenlähtökohtana.

Arvioinneista saatujen tulosten pohjalta kehitettiin varhaiskasvatuksen toimintaa ja vahvistettiin myös toiminnan vasuperusteista, pedagogista toiminnan sisältöä.

Vuonna 2024 jatkettiin KARVIN suositusten pohjalta laadittujen teemapohjaisten arviointikriteerien käyttöä. Arviointia tehtiin yksiköissä ja noin 700 lapsiryhmässä kaksi kertaa toimintavuoden aikana. Arviointia on tehty kolmannen valitun teeman, kieli-, kulttuuri- ja katsomustietoisen varhaiskasvatuksen kriteerien pohjalta.

Varhaiskasvatusyksiköissä arvioitiin ja arvioinnin pohjalta määriteltiin kehittämiskohteita ja kehitettiin omaa toimintaa. Itsearviointi kohdentui lapsiryhmien ja varhaiskasvatusyksiköiden toiminnassa erityisesti varhaiskasvatuksen laadun prosessitekijöiden ja niihin perustuvan oman toiminnan kriteeriperusteiseen arviointiin ja kehittämiseen. Varhaiskasvatusyksiköiden lapsiryhmien arviointi- ja kehittämistyötä tuettiin asiantuntijoiden ja päälliköiden toimesta yksiköiden, tiimien ja johtajien työpajoilla ja valmennuksella, koulutuksilla ja johtamiskeskusteluilla sekä tukimateriaaleilla.

Laadun rakenteellisia tekijöitä seurattiin säännöllisesti varhaiskasvatuksen johtoryhmässä ja palvelualueilla. Palvelujen käyttöä, henkilöstötilannetta ja talousarvion toteutumista arvioitiin säännöllisesti ja tulosyksikön johtoryhmä käsitteli kuukausittain muun muassa varhaiskasvatusyksiköiden täyttö- ja käyttöasteiden sekä henkilöstömenojen toteutumista.

Varhaiskasvatuspaikkatilanteen kehittymistä seurattiin ja sen muutoksia ennakoitiin sekä väestöennusteiden että mm. säännöllisen hakijatilanteen seurannan ja arvioinnin kautta. Lisäksi on seurattu ja arvioitu henkilöstön rekrytointitilannetta, suunniteltu ja valmisteltu ja toteutettu erilaisia toimia tilanteen parantamiseksi.

Suomen kuusi suurinta kaupunkia Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu ovat tehneet vuosittain yhteisen selvityksen varhaiskasvatuspalvelujen käytöstä ja kustannuksista

1990-luvulta alkaen. Viimeisin vuodesta 2023 laadittu raportti julkaistiin vuoden 2024 kesällä. Aiempien vuosien raportit löytyvät osoitteesta <https://kuutoskaupunkivertailu.fi/>.

10.1 Asiakaspalautteet

Pääosa varhaiskasvatuksen palautteesta tuli suoraan varhaiskasvatusyksiköihin päivittäisissä kohtaamisissa ja se käsiteltiin yksikkötasolla henkilökunnan ja asiakkaiden kanssa. Palautetta saimme myös varhaiskasvatuksen palveluohjaukseen sekä johdolle ja hallinnolle.

Kuntalaiset voivat antaa palautetta Espoon kaupungin palveluista, toiminnasta ja päätöksenteosta kaupungin verkkosivuilla olevan palautejärjestelmän kautta. Palautteet käsitellään järjestelmässä ja ne arkistoituvat tietokantaan.

Palautteet on jaettu eri palautetyyppeihin ja aihealueisiin. Kuntalainen valitsee palautetta antaessaan, koskeeko hänen palautteensa esimerkiksi varhaiskasvatusta. Palautteet ohjautuvat tämän valinnan mukaan suomenkielisen varhaiskasvatuksen vastaajaringille. Tavoitteena on, että palautteisiin vastataan viiden työpäivän sisällä.

Vuonna 2024 suomenkieliselle varhaiskasvatukselle tuli palautejärjestelmän kautta yhteensä 183 palautetta (2023: 273 kpl; 2022: 282 kpl; 2021: 245 kpl). Palautteet käsiteltiin tarpeen mukaan varhaiskasvatusyksiköissä ja varhaiskasvatuksen johtoryhmässä.

Palautepalvelun kautta tulevan palautteen määrä on vähentynyt aiemmista vuosista. Palautemäärän muutoksen voidaan arvioida johtuvan siitä, että osa palautteista saattaa ohjautua nykyisin eVaka-järjestelmään. Lisäksi marraskuussa 2023 julkaistujen verkkosivujen uudistuksen ensimmäisen vaiheen myötä asiakkaita voidaan palvella paremmin verkossa. Esimerkiksi näiden syiden vuoksi asiakkaiden tarve palautteiden lähettämiseksi palvelujärjestelmässä on saattanut vähentyä.

10.2 Epäkohtailmoitukset

Varhaiskasvatuslaissa säädetään lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseen liittyvän epäkohdan ilmoittamisvelvollisuudesta ja toimenpiteistä ilmoituksen johdosta (varhaiskasvatuslaki 57 a ja 57 b §:t). Lain mukaan työ- tai virkasuhteisen työntekijän on ilmoitettava viipymättä varhaiskasvatuksen toimipaikan toiminnasta vastaavalle henkilölle, jos hän tehtävissään huomaa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamisessa.

Epäkohtailmoituksia on tullut vuoden 2024 aikana suomenkielisessä kunnallisessa varhaiskasvatuksessa yhteensä 18. Näistä valtaosa, 13 ilmoitusta, liittyivät tuen toteutukseen ja henkilöstön mitoittamiseen.

Yksityisen varhaiskasvatukseen ilmoituksia tuli vuoden 2024 aikana viisi, jotka koskivat henkilöstömitoitusta, ryhmäkokoja ja muita asioita. Yksityisen varhaiskasvatuksen osalta on huomioitava, että epäkohtailmoitukset eivät välttämättä tule suomenkielisen varhaiskasvatuksen hallinnon tietoon, vaan ne käsitellään toimipisteissä.

10.3 Varhaiskasvatuksen arviointikyselyt asiakkaille ja henkilökunnalle

Espoon suomenkielinen varhaiskasvatus on toteuttanut vuodesta 2021 vuosittain keväisin ja syksyisin kunnallisen sekä palvelusetelivarhaiskasvatuksen asiakkaille suunnatun lyhyen arviointikyselyn, jonka avulla seurataan asiakastyytyvääisyyttä. Kysely suunnataan erillisin kysymyksin myös päiväkotien johtajille ja henkilöstölle.

Vuonna 2024 valtaosa huoltajista oli tyytyväisiä lastensa varhaiskasvatuspaikkaan ja saatuun varhaiskasvatukseen pääkaupunkiseudun kuntien yhteisen asiakaskyselyn tapaan (pääkaupunkiseudun kuntien yhteisestä kyselystä lisää luvussa 10.4). Keväällä 2024 kyselyyn vastasi 2 170 ja syksyllä 1 971 huoltajaa, mikä on merkittävä määrä ja mahdollistaa nähdä tulokset hyvää tilannekuvaa antavina ja yleistettävänä Espoon varhaiskasvatusta koskeviksi.

Enemmistö avovastauksista oli varhaiskasvatusta kiittäviä. Tyytyväisyyden tasoa kuvaava keskiarvotulos (5,6/6) syksyltä 2024 on korkein arvio sitten syksyn 2022. Huoltajien tyytyväisyys on kasvanut tasaisesti jokaisella mittauskerralla. Huoltajat ovat myös tyytyväisiä lapsen hyvinvointiin ja oppimiseen varhaiskasvatuksessa (syksyllä 2024 ka. 5,2/6).

Taulukko 10. Asiakaskyselyn huoltajien tyytyväisyysarvioita vuosina 2022–2024.

Miten tyytyväinen olet lapsesi varhaiskasvatuspaikkaan ja hänen saamaansa varhaiskasvatukseen? Erittäin tyytymätön (1) - erittäin tyytyväinen (6)							
	Päiväkoti	Ryhmäperhe- päiväkoti	Perhepäivä- hoito	Kerho	Asukas- puisto	Palveluseteli- päiväkoti	Koko aineiston keskiarvo
Syksy 2022	5,1	5,4	4,7	5,4	6,0	5,1	5,1
Kevät 2023	5,1	5,3	5,3	5,2	5,2	5,3	5,1
Syksy 2023	5,5	5,7	5,4	6,0	X	5,4	5,4
Kevät 2024	5,5	5,6	5,7	5,9	X	4,9	5,5
Syksy 2024	5,6	5,7	5,5	5,6	X	5,5	5,6

Arvo 4= melko tyytyväinen; arvo 5= tyytyväinen; arvo 6= erittäin tyytyväinen;
X = vastauksia 5 tai vähemmän, tietosuojasyistä tuloksia ei julkaista.

Kyselyiden perusteella päiväkotien johtajien (vastaajia noin 40) tyytyväisyys työhön ja työpaikkaan oli säilynyt samalla tasolla vuoteen 2023 verrattuna ja läpi vuoden 2024. Avovastauksista ilmenee, että johtamista kuormittavat esimerkiksi kokemus riittämättömistä henkilöstö- tai talousresursseista, joilla voidaan toteuttaa laadukasta pedagogiikkaa. Työssäjaksamista edistää ja kiitosta johtajilta saavat johtamisen rakenteiden kehittämiseen, pedagogisen työn ja toiminnan kehittämiseen saatu tuki sekä varajohtaja- ja apulaisjohtajamallien kehittäminen.

Henkilöstöstä kyselyyn vastasi keväällä 415 ja syksyllä 459 henkilöä. Valtaosa kyselyyn vastanneista oli kunnallisten yksiköiden henkilöstöä (383 ja 423). Arviot siitä, miten tyytyväisiä henkilöstö oli keskimäärin työhönsä ja työpaikkaansa, ovat hieman parantuneet vuoden 2024 aikana. Tyytyväisyys oli hieman korkeammalla tasolla omaan onnistumiseen varhaiskasvatuksen pedagogisessa toiminnassa ja työssä verrattuna tyytyväisyyteen omassa työssä ja työpaikassa.

Henkilöstön avovastauksissa nostettiin esille muun muassa kokemuksia työn kuormittavuudesta. Kehittämiskohteina mainittiin molemmissa kyselyissä esimerkiksi palkkauksen nosto vaativassa työssä sekä sijaisten riittävä määrä ja osaaminen. Työ koettiin antoisaksi, arvokkaaksi ja laadukkaaksi. Esihenkilön ja työyhteisön tuki sekä joustavuus koettiin jaksamista lisäävänä tekijänä. Espoon kaupungin mahdollistamia alan lisäopintoja kiitettiin.

10.4 Pääkaupunkiseudun asiakaskysely

Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa toteuttivat asiakaskyselyn kunnallisessa ja yksityisessä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa olevien lasten huoltajille lokamarraskuun vaihteessa vuonna 2024. Kyselyn toteutus kilpailutettiin kuntien yhteistyönä ja tutkimuskumppaniksi valittiin Taloustutkimus. Kyselylomaketta päivitettiin, joten tulokset eivät ole suurelta osin suoraan vertailukelpoisia aiempaan toteutukseen.

Kysely lähetettiin noin 54 400 lapsen huoltajalle. Kyselyyn vastattiin 11 582 lapsen perheessä. Espoossa vastaajia oli kaikkiaan 3 026.

Espoon tulokset olivat kokonaisuutena erinomaiset. Perheet antavat varhaiskasvatukselle ja esiopetukselle kouluarvosanan 8,99. Noin 40 prosenttia vastaajista antaa arvosanaksi täyden kympin ja reilu kolmannes ysin. Koska kyselyä uudistettiin tällä kierroksella, suoraa vertailua aiempiin mittauksiin voidaan tehdä vain yleisarvosanan osalta. Vuoden 2022 kyselyssä yleisarvosana oli 8,9.

Huoltajien tyytyväisyys on kokonaisuutena korkealla ja kaikkien vastausten keskiarvot ovat Espoon kokonaistasolla yli neljän (asteikolla 1–5).

95 % kyselyyn vastanneista huoltajista kokee tulevansa kohdatuksi arvostavasti ja ystävällisesti lapsen varhaiskasvatuksessa tai esiopetuksessa. 90 prosenttia vastaajista on sitä mieltä, että henkilökunta kuuntelee heidän toiveitaan ja palautteitaan.

Huoltajat ovat varsin tyytyväisiä myös lapsen viihtymiseen ja lapsen saamaan tukeen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. 90 prosenttia kyselyyn vastanneista huoltajista on sitä mieltä, että lapsi saa tarvitsemansa tuen omassa ryhmässään. 95 prosenttia vastaajista on sitä mieltä, että ryhmän työntekijät ovat myönteisiä ja kannustavia lasta kohtaan.

93 prosenttia kyselyyn vastanneista huoltajista kertoo, että lapsi on innostunut oppimisesta ja 89 prosenttia on sitä mieltä, että lapsella on kavereita varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa.

Kyselyssä kysyttiin lapsilta, mitkä asiat tekevät päiväkodissa iloiseksi. Eniten lapsille iloa tuovat leikkiminen ja kaverit sekä ystävälliset aikuiset. Harmia lapsille aiheuttavat erilaiset ristiriitatilanteet toisten lasten kanssa.

10.5 Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus 2024

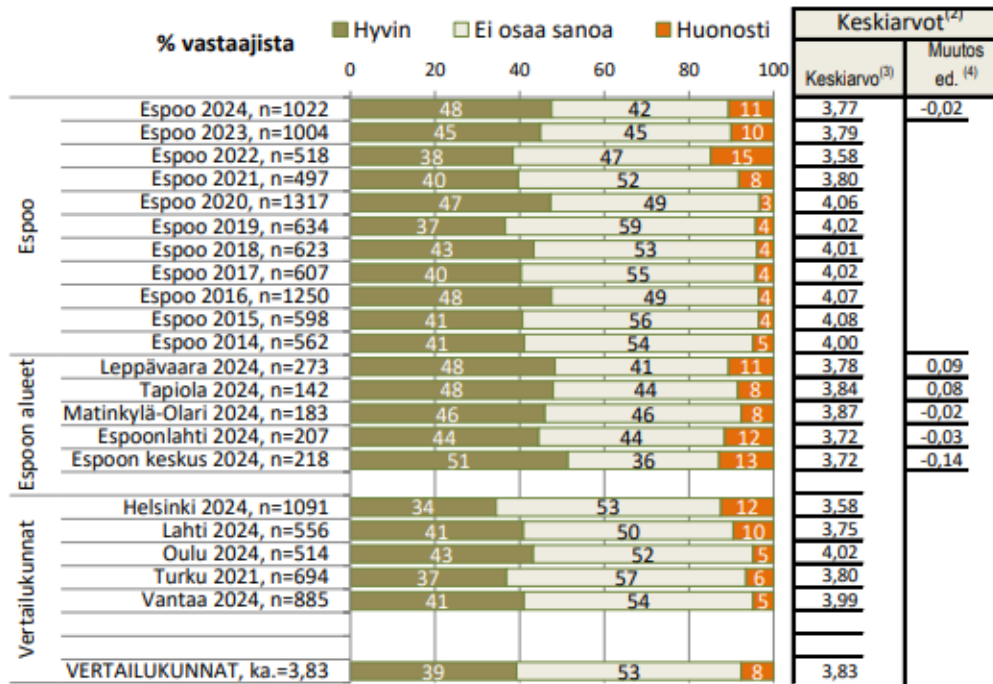
Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus on vuosittain toteutettava kaupunkilaisten mielipiteitä kunnan palveluista kartoittava tutkimus. Tutkimuksessa selvitetään espoolaisten mielipiteitä kunnallisten palvelujen laadusta ja käsityksiä omasta hyvinvoinnistaan. Tutkimuksen toteutti Espoon kaupungin toimeksiannosta FCG.

Vastaajista 48 prosenttia piti Espoossa varhaiskasvatusta hyvin hoidettuna. Kyselyn mukaan tyytyväisten osuus varhaiskasvatuksen järjestämiseen nousi edellisestä tutkimuskerrasta kolme prosenttiyksikköä. Tyytyväisten osuus on kasvanut vuosien 2022 ja 2024 väillä kymmenen prosenttiyksikköä. Osuus vertailuryhmän keskiarvoon nähden on korkea. Tyytymättömien osuus nousi yhden prosenttiyksikön.

Vastauksista laskettiin erikseen kantaa ottaneiden tyytyväisyys siten, että 'En osaa sanoa' -vaihtoehdon valinneet suljettiin pois. Kantaa ottaneista 82 prosenttia piti varhaiskasvatusta hyvin hoidettuna. Osuudessa ei ole muutosta edelliseen mittaukseen verrattuna.

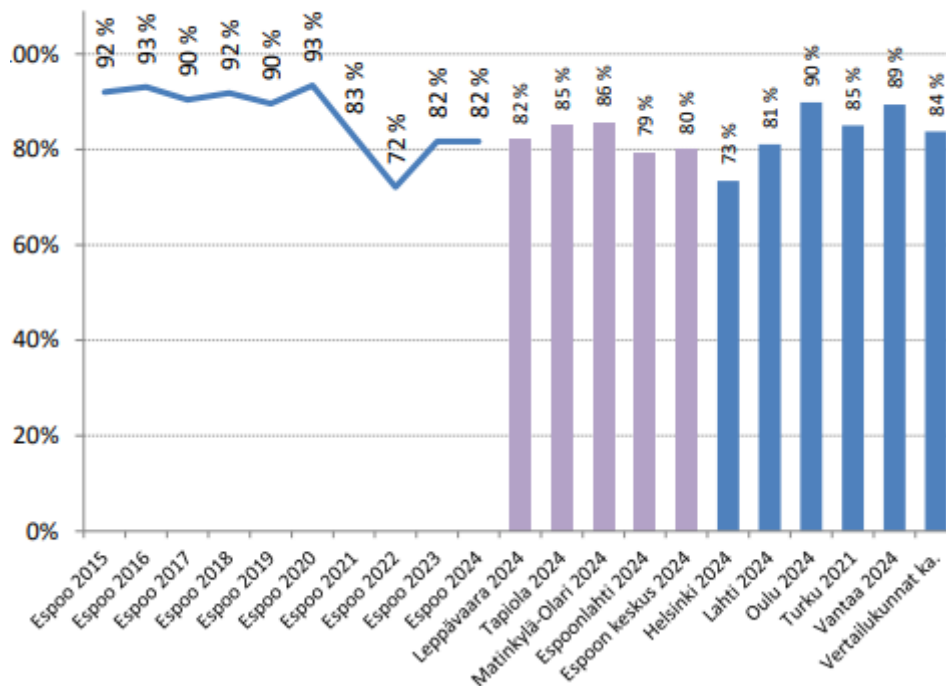
[Lisätietoja tutkimuksen tuloksista on Espoon kaupungin verkkosivulla.](#)

Vaihtoehdot 'Erittäin' ja 'Melko huonosti' on yhdistetty luokaksi 'Huonosti', 'Erittäin' ja 'Melko hyvin' luokaksi 'Hyvin'.

Kuva 8. Miten hyvin varhaiskasvatus on hoidettu asuinkunnassa. (Lähde: FCG Finnish Consulting Group, Kaupunki- ja kuntapalvelut 2024.)

b. Tyytyväisten osuus kantaa ottaneista, % (asiaa erittäin tai melko hyvin hoidettuna pitävien osuus, kun "En osaa sanoa"- vaihtoehdon valinneeet on suljettu pois)

Kuva 9. Miten hyvin varhaiskasvatus on hoidettu asuinkunnassa. Tyytyväisten osuus kantaa ottaneista, % (asiaa erittäin tai melko hyvin hoidettuna pitävien osuus, kun "En osaa sanoa"- vaihtoehdon valinneeet on suljettu pois). (Lähde: FCG Finnish Consulting Group, Kaupunki- ja kuntapalvelut 2024.)

10.6 Lasten tapaturmat ja karkaamiset

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen kunnallisessa varhaiskasvatuksessa toteutui vuonna 2024 yhteensä 2 177 953 varhaiskasvatuspäivää. Vuoden aikana eriasteisia tapaturmia sattui yhteensä 562 (tytöille 220 ja pojille 337) ja lapsia karkasi päiväkodin pihapiiristä 39 kertaa.

Tapaturmien määrä oli 15 % pienempi kuin vuonna 2023. Tapaturmia ja karkaamisia tapahtui varhaiskasvatuksessa vähän eli 0,03 % todennäköisyydellä päivän aikana lapselle sattuu jonkinlainen tapaturma tai karkaamistapaus (vuonna 2023 0,03 %).

Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa sattuneet tapaturmat ovat pääosin tahattomia vahinkoja, kuten kompastumisia, horjahtamisia, putoamisia ja törmäämisiä, sekä toisen lapsen puremia. Talvisaikaan liukastumiset ovat useimmiten tapaturman aiheuttajia.

Tyypillistä on 1–3-vuotiailla kompastumiset ja puremiset, tipahtamiset ja myös useamman lapsen hampaat ovat kolahtaneet joko maahan tai esineeseen.

Esimerkiksi

1. Juostessa törmäsi kaveriin niin että silmäkulmaan tuli ruhje ja silmälasit menivät rikki
2. Juoksi keinun alle, ruhje huuleen
3. Toinen lapsi purei käsivarteen.
4. Löi ylähampaan puiseen sängynlaitaan. Hampaat osuivat myös alahuuleen, josta tuli vuotava haava.

Hieman vanhemmille lapsille tyypillisiä ovat putoamiset ja törmäämiset ja usein tapaturmissa on mukana kaksi osapuolta.

Esimerkiksi

1. Lapsi juoksi ja hyppäsi lehtikasaan ja satutti oikean käden olkapään (meni sijoiltaan)
2. Liukastui jalkapallopelissä, otsa osui aitaan.
3. kaveri potkaisi vahingossa kiipeilytelineessä.

Tapaturmista 201 eli 36 % johti terveydenhuollollisiin jatkotoimenpiteisiin (lääkäri- tai hammaslääkärikäynti) eli täytti varsinaisen dokumentoitavan tapaturman kriteerin.

Tapaturmista 56 % sattui ulkona. Piha-alueet ovat olennainen osa lapsen oppimisympäristöä ja espoolainen varhaiskasvatus kannustaa lasta liikkumaan. Talvi 2024 oli erittäin luminen ja säät vaihtelivat todella paljon tehden pihoista ja jalkakäytävistä erittäin liukkaista aiheuttaen lapsille kaatumisia ja tapaturmia. Lumi ja jää olivat vallitsevia vielä huhtikuun lopulla. Syksy puolestaan oli melkein lumeton, mutta jäisiä aikoja oli paljon.

Poikien ja tyttöjen ero on jälleen merkittävä, sillä tapaturmista 60 prosenttia sattui pojille. Ero noudattelee aiempien vuosien trendiä pysytellen 60–65 prosentissa.

Karkaamisia sattui vuoden 2024 aikana 39. Määrä noudattelee aiempien vuosien määriä. Noudattaen edellisten vuosien trendiä karkaajista kaksikolmasosaa on poikia. Yleensä karkaamiset huomataan välittömästi ja lapset tavoitetaan.

Kulvana vuonna ei tarvittu kertaakaan poliisien apua karkulaisten etsinnässä, vaan lapset joko nähtiin tai löydettiin omin avuin. Jokaisen karkaamistapauksen jälkeen käsitellään tapahtuma ja riskit, sekä ryhdytään tarvittaviin korjaaviin toimenpiteisiin. Useassa tapauksessa varhaiskasvatusyksiköistä on tehty huoltopyyntö porttien epäkunnosta, aitojen korjauksesta tai lumien aurauksesta.

Tapauksille ei löydy mitään yhtenäistä selittävää tekijää, mutta yleisin piirre on lapsen karkaaminen pihalta joko aidan yli tai avoimeksi jääneestä portista. Useamman kerran lapsi on onnistunut livahtamaan portista yksin tai toisen perheen vanavedessä. Nuorimmat lapset toimivat yleensä spontaanisti ja yksin, kun huomaavat tilaisuuden. Isommat lapset aineiston mukaan toimivat mielellään kaverin kanssa yhdessä tai pikku porukassa.

Esimerkiksi

1. Yksi isä tuli portista ja avasi portin kokonaan auki. Poika näki äitinsä ja meni portista ulos.
2. Kaksi lasta kiipesi aidan yli pihan keinualueen puoleisessa päädyssä varastorakennuksen lähellä.

Taulukko 11. Lasten karkaamiset vuonna 2024.

Vuosi	Lapsia	Varhaiskasvatuspäiviä	Tapaturmat	joista terv.huoll. toim.	Ulkona	Sisällä	Tyttö	Poika
2020	11 782	2 270 363	456	218	283	172	168	288
2021	11 706	2 108 921	494	191	311	180	175	318
2022	11 898	2 019 054	312	124	199	113	114	198
2023	11 917	2 178 616	659	206	365	292	246	413
2024	12 200	2 177 953	562	201	313	249	220	337

Taulukko 12. Lapsille sattuneet tapaturmat vuonna 2024

Vuosi	Lapsia	Varhaiskasvatuspäiviä	Karkaamisia	Tyttö	Poika
2020	11 782	2 270 363	15	4	11
2021	11 706	2 108 921	41	11	30
2022	11 898	2 019 054	29	10	21
2023	11 917	2 178 616	42	12	30
2024	12 200	2 177 953	39	10	29

11 Liitteet

Liite 1: Lasten yksityisen hoidon tuki.

Espoon maksamia yksityisen hoidon tuen Espoo-lisiä korotettiin 1.6.2024 alkaen. Alla olevissa taulukoissa kesäkuusta voimassa olleet yksityisen hoidon tuet.

Eduskunta on hyväksynyt syksyllä 2023 hallituksen esittämän lain, jonka mukaan useiden etuuksien määrä, mm. lasten hoidon tuet, jäädytetään vuoden 2023 tasoon vuosiksi 2024–2027. Näiden vuosien aikana ei siis tehdä indeksikorotuksia lakisääteisiin tuen osiin.

Yksityisen hoidon tuki Espoossa 1.6.2024-

Yksityisen hoidon tuki on lapsikohtainen. Tuki koostuu hoitorahasta, Espoo-lisästä sekä mahdollisesta hoitolisästä. Tukea haetaan pääosin Kelalta, ne rahoittaa täysimääräisesti Espoon kaupunki omien kuntalaistensa osalta.

Alle 3-vuotias lapsi

Varhaiskasvatusmuoto	Lakisääteinen hoitoraha €/kk	Espoo-lisä €/kk	Tulosidonnainen hoitolisä €/kk	Espoo-lisä hoitolisään €/kk	Yksityisen hoidon tuki yhteensä €/kk
Päiväkoti, ryhmäperhepäiväkoti	192,28	770,00	0 - 265,85	100,00	962,28 - 1 328,13
Perhepäivähoito	192,28	369,00	0 - 265,85	100,00	561,28 - 927,13

3–5-vuotias lapsi

Varhaiskasvatusmuoto	Lakisääteinen hoitoraha €/kk	Espoo-lisä €/kk	Tulosidonnainen hoitolisä €/kk	Espoo-lisä hoitolisään €/kk	Yksityisen hoidon tuki yhteensä €/kk
Päiväkoti, ryhmäperhepäiväkoti	192,28	509,00	0 - 265,85	100,00	701,28 - 1067,13
Perhepäivähoito	192,28	222,00	0 - 265,85	100,00	414,28 - 780,13

Esiopetukseen liittyvä varhaiskasvatus

Varhaiskasvatusmuoto	Lakisääteinen hoitoraha €/kk	Espoo-lisä €/kk	Tulosidonnainen hoitolisä €/kk	Espoo-lisä hoitolisään €/kk	Yksityisen hoidon tuki yhteensä €/kk
Esiopetusikäinen lapsi, joka on esiopetuksessa sekä yksityisessä varhaiskasvatuksessa	70,75	127,00	0 - 132,93	100,00	197,75 - 430,68

Sisaruslisää maksetaan toisesta lapsesta lukien perheille, joilla on useampi kuin yksi lapsi yksityisen palveluntuottajan järjestämässä varhaiskasvatuksessa päiväkodissa, ryhmäperhepäiväkodissa tai palveluntuottajan kotona tapahtuvassa perhepäivähoidossa.

Sisaruslisä maksetaan myös perheelle, jonka edellä mainitussa yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevan lapsen sisarus on kunnallisessa, palvelusetelillä tai ostopalveluna järjestetyssä varhaiskasvatuksessa. Sisaruslisä on 60 prosenttia

palveluntuottajan perheeltä perimästä lapsen varhaiskasvatusmaksusta, kuitenkin enintään 186,60 €/kk. Sisaruslisää haetaan Espoon kaupungilta.

Espoossa on käytössä viisivuotiaiden kuntalisä, jonka avulla yksityiset palveluntuottajat voivat antaa alennusta varhaiskasvatusmaksusta. Näin palveluntuottaja voi tarjota maksutonta varhaiskasvatusta viisivuotiaille lapsille neljä tuntia päivässä, yhteensä 20 tuntia viikossa. Maksuttoman 20 tunnin varhaiskasvatuksen tarjoaminen on palveluntuottajille vapaaehtoista.

1.8.2024 alkaen viisivuotiaiden maksuttoman 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksen kuntalisä on 20 prosenttia, kuitenkin enintään 62 €/kk, perheen maksamasta lapsen varhaiskasvatusmaksusta. Sen maksamisen ehtona on, että yksityinen palveluntuottaja sitoutuu pienentämään perheen lapsesta maksamaa varhaiskasvatusmaksua kuntalisää vastaavalla summalla.

Yksityisen hoidon tuki, perheen kotiinsa palkkaama työsopimussuhteinen hoitaja lapsille

	Lakisääteinen hoitoraha €/kk	Espoo-lisä €/kk	Tulosidonnainen hoitolisä €/kk	Espoo-lisä hoitolisään €/kk	Yksityisen hoidon tuki yhteensä €/kk
Alle 3-vuotias lapsi	192,28	560,00	0 - 265,85	100,00	752,28 - 1118,13
3-5 -vuotias lapsi	192,28	200,00	0 - 265,85	100,00	392,28 - 758,13
Esiopetusikäinen lapsi	70,75	110,00	0 - 132,93	100,00	180,75 - 413,68

Perheen palkkaaman työsopimussuhteisen hoitajan työajan tulee olla yli 20 tuntia viikossa. Ei sisaruslisää.

Liite 2: Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön tulostavoitteiden toteutumisen seuranta.

[3644] 1. Espoolaiset lapset osallistuvat laadukkaaseen varhaiskasvatukseen

Mittaritiedot	Selite	
<p>Huoltajien tyytyväisyys lapsen varhaiskasvatuspaikkaan ja hänen saamaansa varhaiskasvatukseen Lähtöarvo: 5,5 Tavoitearvo: > 5,5</p> <p>Seurantatieto 31.12.: 5,60</p>	<p>Seurantajakso 31.12.: Osallistumisaste on vuoden 2024 lopun ennakkotilaston mukaan 84,5 prosenttia (2023 lähtöarvo 82,1 %). Osallistumisasteen laskennassa ei aiemmasta poiketen ole huomioitu alle 1-vuotiaiden väestömäärää, koska alle 1-vuotiaita on varhaiskasvatuksen piirissä vain vähän. Tästä syystä kokonaisvertailu lähtöarvoon on viitteellinen.</p> <p>Osallistumisaste ikäryhmittäin (suluissa v. 2023): 1-2v 64,6 % (60,7 %), 3-4v 93,7 % (93,7 %), 5v 95,5 % (95,7 %), 6v 93,1 % (92,8 %)</p> <p>Näistä vertailuluvuista muut ovat vertailukelpoisia vuoteen 2023, pl. 1–2-vuotiaat, joka oli ennen 10 kk–2-vuotiaiden ikäryhmä.</p>	Etenee suunnitellusti
<p>Henkilöstön tyytyväisyys onnistumisestaan pedagogisessa työssä ja toiminnassa Lähtöarvo: 4,6 Tavoitearvo: > 4,6</p> <p>Seurantatieto 31.12.: 4,70</p>	<p>Henkilöstön, huoltajien ja johtajien tyytyväisyyttä varhaiskasvatuksen laatuun mitattiin kyselyllä lokakuussa. Kaikki mittarit saivat kyselyssä lähtöarvoa hiukan paremman tuloksen. Henkilöstön tyytyväisyys sai keskiarvon 4,7 (lähtöarvo 4,6), huoltajien tyytyväisyys keskiarvon 5,6 (lähtöarvo 5,5) ja johtajien tyytyväisyys keskiarvon 4,7 (lähtöarvo 4,6).</p>	
<p>Johtajien arvio pedagogisen toiminnan onnistumisesta Lähtöarvo: 4,6 Tavoitearvo: > 4,6</p> <p>Seurantatieto 31.12.: 4,70</p>		
<p>Osallistumisaste koko Espoo Lähtöarvo: 82,1 % Tavoitearvo: >82,1 %</p> <p>Seurantatieto 31.12.: 84,50 %</p>		

[3742] 2. Varhaiskasvatus toteuttaa kotouttamista tuloksellisesti

Mittaritiedot	Selite	
<p>Vieraskielisten lasten osallistumisaste varhaiskasvatukseen Lähtöarvo: Tavoitearvo:</p> <p>Seurantatieto 31.12.: %</p> <p>Oppimisympäristön arviointi Lähtöarvo: 93 % Tavoitearvo: Kasvaa</p> <p>Seurantatieto 31.12.: 83,00</p>	<p>Seurantajakso 31.12.: Kielitietoisuuden oppimisympäristön arvioinnin toteutumista on mitattu yksiköihin lähetetyllä kyselyllä joulukuussa 2024. Kyselyn perusteella oppimisympäristön arviointi on tehty 83 % ryhmistä (93 % vuonna 2023). Tuloksen laskua suhteessa edelliseen vuoteen selittää osin syksyllä 2024 auenneet uudet, suuret yksiköt, jotka eivät tällä aikataululla ole ehtineet arviointia tehdä. Tilannetta on myös selvitetty vuosina 2023 ja 2024 kyselyillä, joiden muotoilut eivät ole olleet täysin samanlaiset.</p> <p>Vieraskielisten lasten osallistumisastetta pystytään raportoimaan vasta alkuvuodesta 2025, kun väestötiedot kieliryhmittäin ovat käytettävissä. Väestön ennakkotilastot eivät sisällä kieliryhmäjaottelua.</p>	<p>Poikkeamia</p>

[3621] 3. Työpaikkojen houkuttelevuus ja henkilöstön jaksaminen varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa

Mittaritiedot	Selite	
<p>Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien osuus % Lähtöarvo: 49,4% Tavoitearvo: Kasvaa Seurantatieto 31.12.: 51,00 %</p> <p>Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen erityisopettajien osuus % Lähtöarvo: 66 % Tavoitearvo: Kasvaa Seurantatieto 31.12.: 72,30 %</p> <p>Tehtäviinsä kelpoisten varhaiskasvatuksen lastenhoitajien osuus % Lähtöarvo: 61 % Tavoitearvo: Kasvaa Seurantatieto 31.12.: 67,30 %</p> <p>Varhaiskasvatuksessa vieraskielistaustaisten henkilökunnan määrä Lähtöarvo: 14,4 % Tavoitearvo: Kasvaa Seurantatieto 31.12.: 18,60</p> <p>Työhyvinvoinnin tulokset: Miten olet jaksanut töissä viime aikoina? (Varhaiskasvatus) Lähtöarvo: 6,3 Tavoitearvo: Paranee Seurantatieto 31.12.: 6,70</p>	<p>Seurantajakso 31.12.: Tehtäviinsä kelpoisen henkilökunnan osuus on lisääntynyt varhaiskasvatuksessa syyskuun tilanteessa verrattuna lähtöarvoon. Syyskuun seurannassa kelpoisten osuus oli noussut kaikissa tehtävissä verrattuna vuoden lähtöarvoon: varhaiskasvatuksen lastenhoitajat 67,3 prosenttia (lähtöarvo 61 %), varhaiskasvatuksen opettajat 51 % (lähtöarvo 49,4 %) ja varhaiskasvatuksen erityisopettajat 72,3 prosenttia (lähtöarvo 66 %).</p> <p>Joulukuun työtilismittarissa työssä jaksaminen on saanut keskiarvon 6,7 (asteikolla 0-10), mikä on parempi kuin lähtöarvo (6,3).</p> <p>Vieraskielisen henkilökunnan osuus oli joulukuun lopussa 18,6 prosenttia. Osuus on kasvanut selkeästi lähtöarvoon (14,4 %) verrattuna.</p>	<p>Etenee suunnitellusti</p>

[3642] 4. Varhaiskasvatuksen palvelusetelimallia kehitetään asiakaslähtöisesti yhteistyössä palveluntuottajien kanssa

Mittaritiedot	Selite	
<p>Huoltajien tyytyväisyys Lähtöarvo: 5,4 Tavoitearvo: >5,4</p> <p>Seurantatieto 31.12.: 5,50</p> <p>Lapsia palvelusetelipäiväkodeissa Lähtöarvo: 1544 Tavoitearvo: Kasvaa</p> <p>Seurantatieto 31.12.: 1827,00</p> <p>Palvelusetelipäiväkotien määrä Lähtöarvo: 26 Tavoitearvo: Kasvaa</p> <p>Seurantatieto 31.12.: 31</p>	<p>Seurantajakso 31.12.: Palveluseteliyksiköissä oli joulukuussa 1827 lasta. Alle 3-vuotiaiden osuus on pysynyt korkealla ja oli 32 prosenttia. Palvelusetelipäiväkoteja oli kaikkiaan 31.</p> <p>Huoltajien tyytyväisyys lapsen varhaiskasvatuspaikkaan ja hänen saamaansa varhaiskasvatukseen on noussut kevään mittauksesta ja on lokakuussa saanut keskiarvon 5,5 asteikolla 1–6 (lähtöarvo 5,4).</p>	<p>Etenee suunnitellusti</p>

[3643] 5. Toimintakatteen alijäämä eli nettomenot Toimialojen talous toteutuu alkuperäisen talousarvion mukaisesti

Mittaritiedot	Selite	
<p>Toimintakatteen alijäämä / tulot ja menot KS2024 Lähtöarvo: Tavoitearvo:</p> <p>TakE-tuottavuustavoitteiden 2024 toteuma% Lähtöarvo: Tavoitearvo:</p> <p>Seurantatieto 31.12.: 2 276 134 euroa</p>	<p>Seurantajakso 31.12.: TakE-tavoitteet 2024:</p> <p>Vuodelle 2024 asetetut TakE-tavoitteet toteutuivat yli tavoitteen. Tavoitearvo oli 1 856 091 euroa ja vuoden 2024 toteuma oli 2 276 134 euroa. Toteuma on näin ollen 123 prosenttia.</p> <p>Myös viidelle vuodelle asetettu kokonaistavoite on suomenkielisen varhaiskasvatuksen osalta toteutunut, toteuma on 31.12.2024 kokonaisuutena 102,4 prosenttia.</p> <p>Tulot ja menot 2024:</p> <p>Tuloja kertyi vuonna 2024 1 milj. euroa alkuperäistä talousarviota enemmän johtuen projektirahoituksista saatavista avustuksista.</p> <p>Menot ylittivät alkuperäisen talousarvion 5,8 milj. euroa. Ylitys johtui projektirahoitus- ja palvelusetelimennoista.</p> <p>Alkuperäinen TA: tulot 22 340 000 euroa, menot 289 016 000 euroa</p> <p>Toteuma 31.12.2024: tulot 22 336 012 euroa, menot 294 832 812 euroa.</p>	<p>Poikkeamia</p>

Liite 3: Lasten varhaiskasvatuksen ja kotihoiton tuen kattavuus, joulukuu 2024.

Lapset kunnan järjestämässä ja tukemassa varhaiskasvatuksessa ja kotihoiton tuella.

Lapsen ikä	Kunnan itse tuottama varhaiskasvatus			Vaka ostopalveluna		Varhaiskasvatus palvelusetelillä	Yksityisen hoidon tuki	Kunnan järjestämä varhaiskasvatus ja yksityisen hoidon tuki yht.		0–6-vuotiaita lasten kotihoiton tuen piirissä		Kerhotoiminta
	Kunnallinen päiväkotiki	Kunnallinen perhep	Ryhmäperhepäivähoito	Ostopalvelu kilpailutettu	Ostopalvelu vuosisop.			Lapset yht.	%väestöstä	lkm.	% väestöstä	
0v	Lapset 13	Lapset 0	Lapset 0	Lapset 1	Lapset 0	Lapset 2	Lapset 0	Lapset yht. 16	%väestöstä -	lkm. 371	% väestöstä -	lkm. 0
1v	962	6	43	30	27	203	101	1 372	45,7%	1 138	37,9%	11
2v	1 791	9	66	60	49	386	159	2 520	74,9%	415	12,3%	92
3v	2 234	10	60	72	79	384	259	3 098	101,4%	75	2,4%	48
4v	2 143	8	45	57	74	345	243	2 915	94,4%	49	1,6%	26
5v	2 219	4	29	53	68	318	258	2 949	91,7%	18	0,6%	13
6v	2 553	0	0	21	50	187	192	3 003	90,1%	19	0,6%	0
0-6v yht.	11 915	37	243	294	347	1 825	1 212	15 873	83,3 %	2 087	10,9 %	
7- v	3	0	0	0	0	1	0	4	-	0		0
Kaikki yht.	11 918	37	243	294	347	1 826	1 212	15 877	83,3 %	2 087		190

Lapset kunnan järjestämässä ja tukemassa varhaiskasvatuksessa ja kotihoodon tuella ikäryhmittäin.

Lapsen ikä	Kunnan itse tuottama varhaiskasvatus			Vaka ostopalveluna		Varhaiskasvatus palvelusetelillä	Yksityisen hoidon tuki	Kunnan järjestämä varhaiskasvatus ja yksityisen hoidon tuki yht.		0–6-vuotiaita lasten kotihoodon tuen piirissä	
	Kunnallinen päiväkot	Kunnallinen perhep	Ryhmäperhe-päivähoito	Ostopalvelu kilpailutettu	Ostopalvelu vuosis.			Lapset	lkm.	%väestöstä	lkm.
0–2 v.	2 766	15	109	91	76	591	260	3 908	61,4 %	1 925	30,2 %
3–6-v.	9 149	22	134	203	271	1 234	952	11 965	94,3 %	162	1,3 %
7-v.	3	0	0	0	0	1	0	4	-	0	
0–6-v.	11 915	37	243	294	347	1 825	1 212	15 873	83,3 %	2 087	10,9 %